

Ons Theeuurtje door A. van Haagstraten-Schach

Januari 1941 het nieuwe jaar. Laten we als ernstige, bedachtzame, nuchtere mensen dit nieuwe tijdperk tegemoet treden. Laten we niet zooals sommigen maar al te gaarne doen: alles wat er is aan verdriet, aan gemis, willen weg-
wuiven met een sluitzegel — „het sal regt kom” — maar rustig en onversaagd smart en bekommernis in de oogen zien.

Ze klopten bij ons aan, ze nemen plaats aan onzen disch, ze zijn in onze huizen ingekeerd, we hebben met hen te rekenen. We zijn de huismoeders met de bonnen, met de verduistering, met de school- en opvoedingsproblemen. En we moeten het aankunnen, niet zuchtend, niet brommend, maar moedig en onversaagd. We stammen af van zulke grootmeesteressen in de levenskunst, onze voorouders die hebben nog wel andere moeilijkheden te overwinnen gehad dan wij. Ze hebben gerekend op God, verzekerd zijnde van Zijn hulp en gewacht op Zijn uitredding, maar intusschen de beproeving aanvaard. Heerlijk is het dat spoedig de duistere morgens weer achter ons liggen, ochtenden dat we pas om half tien de blinden mochten open maken en feitelijk niet wisten welk werk het dagmeisje of de dienstbode zou kunnen verrichten, die misschien al om 8 uur paraat voor onze neus stond. Misschien hebben we nog nooit zoo het licht gewaardeerd als in dezen tijd — Huib Luns heeft het genoemd in een referaat „ons gouden kostbaarheid.” Wij huisvrouwen als we bij elkaar zijn, mogen waarlijk wel luisteren naar dezen grootmeester die ons wegwijs maakt in de kunst om dat licht ten onzen eigen voordeel aan te wenden en het niet te vermorsen en 't verkeerd te gebruiken. Daar zijn de huisvrouwen, de arme martelaressen van de angst, voor het verschieten en elke zonnestraal elk noorderlicht elke Maartschen lichtinval angstig afsluiten, daar zijn de nieuwerwetsche ijveraarsers voor zon en licht, die in huis alles brutaal en schel en opdringerig maken vanwege te weinig afscherming van felle zon of te scherp licht. Huib Luns zegt het mooi dat de geschiedenis van ons woonhuis in de Noordelijke streken een

onderdeel is van onze worsteling tegen de duisternis. In ons Noordelijk delta land wordt het licht gezeefd door onze wolkenluchten tot een gouden kostbaarheid en onze bouwmeesters van de eerste helft van de zeventiende eeuw legden een waar meesterschap aan den dag in de conceptie van de woonruimten. Ze waren in hun eenvoud de gelijken van onze schilders. Evenzoo de timmerlieden en metselaars, die de huizen bouwden en de vertrekken maakten van zoo schoone verlichting, dat alle voorwerpen weer luisterrijk er in uitkwamen. Als getuigenissen voor den toover van het Hollandsche venster en voor de edele intimiteit van onze vroegere woonvertrekken, noemde spreker een reeks van schilderwerken van Rembrandt, van Vermeer, van Pieter de Hoogh, van Nicolaes Maes. En dan zegt hij: naarmate dat de Hollanders hun eigen karakter en aard inboeten, verliest het interieur zijn charme. In de achttiende eeuw bootsen we den Franschen stijl na, den verburgerlijkten paleisstijl. De vertrekken zijn te hoog, de ramen te groot en de negentiende eeuw is niet beter, dan krijgen we de zware gordijnen, de overgordijnen, de dichte vitrages, de horren, de embrasses en lambrequins. Maar bij de jongste richtingen in de bouwkunst is het raam geen verheugenis meer. Er wordt gemorst met daglicht. Er werden openlucht scholen gebouwd met louter glaswanden. De onderwijzers klagen over den invloed van het weer op de leerlingen. In den winter bijv., de schooltijd bij uitnemendheid, als het weer gewoonlijk slecht is, zijn de leerlingen, die dank zij de glazen wanden buiten zitten, opvallend slecht gehumeurd. De lichtschijn van onze moderne interieurs is te bruut. Het schoone evenwicht tusschen licht en donker moet weer worden teruggevonden.

Ik denk aan onze ziekenhuizen waar de zieken vaak zoo onmedoogenloos aan het licht zijn blootgesteld en waar ter afscherming de armetierige lichte katoenen gordijnen slechts aanwezig zijn om licht en tocht af te sluiten, als de patiënt het met beide te kwaad heeft. Een

mensch snakt nu eenmaal naar intimiteit, naar lichtinval die toovert en niet onbarmhartig exposeert. — Hoe dankbaar zijn wij, die het nieuwe verwierpen, maar niet bewust begrepen, aan Huib Luns voor zijn uitlegging. Moeilijk zal het in de toekomst zijn met het bouwen, want verschillende materialen ontbreken en het zal geen gemakkelijke taak zijn voor de architecten bij den opbouw. Stel u voor dat we allemaal van die hatelijke platte daken kregen! Een van hen, de heer Berghuis, de architect, schreef dat men bij den opbouw niet moest vergeten, dat men bij 't heelen van de wonden den patiënt niet mag mismaken.

Door de litteratuur is de aandacht van velen gevallen op het niet genoeg te waardeeren soort menschen dat we onder de samaritanen van den huidige dag kunnen rekenen, namelijk de pleegzusters en de doktoren. De boeken van Dr. Cronin zijn bij duizenden de wereld ingegaan. Artsen en operateurs zijn gevolgd om ons te vertellen van hun ervaringen en van hun vermoeiende opofferend leven, dat zijn eigenaardige gevaren en ook zijn verzoekingingen heeft. Zuster Sonja's volgden en schetsten ons leeken het lief en het leed van het leven van een verpleegster — de diaconessen in verre streken, zooals in Kweitschou West daar China en Ecinkuka (Zuidafrika) vertellen ons van haar gezegenden arbeid. De verhouding tusschen de zuster en de dokter is niet altijd gemakkelijk en vraagt tact, verdraagzaamheid en beheerstheid. Zuster A. E. van der Leest schreef hierover in het Orgaan van den Nationalen Bond van verplegenden. Over het algemeen constateert zij dat er aan deze verhouding iets hapert, en zij stelt de vraag: „hoe komt het en wat is er aan te doen?” Zij gelooft, dat men vaak niet genoeg ingaat op de moeilijkheden van elkaars werk. Sommige doktoren denken dat de verpleging van zelf gaat en zijn te veel geabsorbeerd in eigen werk. Er zijn zusters, die in tact te kort schieten tegenover den arts en als zij zich een gewichtige houding aanmeten, zal zij hen niet tot waardeering van haar werk brengen. Van uit de ziekenhuisleiding moeten krachtige pogingen gedaan worden, dat toekomstige verpleegsters en toekomstige doktoren waardeering hebben voor elkaars werk. Een ver-

pleegster moet diep onder den indruk zijn, dat zij niet als autoriteit in een gezin komt. Men komt om te dienen en dienen moeten wij samen kunnen voegen met steun geven en overwicht hebben op den patiënt eventueel op het gezin. Wat den dokter betreft, moeten de verpleegsters begrijpen dat hij de meerdere in kennis is en dat zij aan het prestige van een dokter nooit afbreuk mogen doen. De medische wetenschap heeft ook voor de zusters onontsloten terreinen waardoor het haar onmogelijk is de maatregelen te verzien. Een verstandige dokter echter zal de verpleegster van zijn patiënt in het belang van dezen zooveel mogelijk op de hoogte stellen....

Onze kinderen op de scholen hebben het niet gemakkelijk. Velen onder hen lijden onder de politieke instelling van hun ouders, wat deze ook zij. Er zijn moedige knapen onder die jongens en meisjes, die het blijmoedig voor hun ouders opnemen en scheldwoorden en soms zelfs uitsluiting en kwalijke lichamelijke bejegening als kleine helden dragen. Wij ouderen, kunnen niet genoeg ons best doen, die gevoelens van haat en wraakzucht tegen te gaan — haten kan nooit door den beugel — Gods Woord laat het haten van elkaar nergens toe — het is op geenerlei wijze te verontschuldigen. Natuurlijk zijn onze lyceïsten en burgerschoolscholieren diep gekwetst in hun innerlijk besef, als om de eene of andere reden een geliefde leer-aar van de school verdwijnt, of zijn loopbaan afgebroken ziet, en is het voor de ouders moeilijk hun kinderen te kalmeeren, maar ook in dezen moeten wij hen duidelijk maken, dat niet aan hen de regeling van zaken in handen is gegeven en dat zij hun belangen aan hooger instanties dan de hunne hebben op te dragen. Waar wij ons over kunnen verblijden is over de toenemende belangstelling van de jeugd in de kerk. Overal, tot in de kleinste dorpen bloeien de Hervormde en Gereformeerde jeugdbonden. Overal valt nieuw opgewekte en vurige belangstelling waar te nemen in de geestelijke waarden en overal werken onze predikanten met nieuwen ijver en nieuwen lust. — Laten wij huisvrouwen ook diep onder den indruk zijn, dat ook de inkwartiering een verantwoording

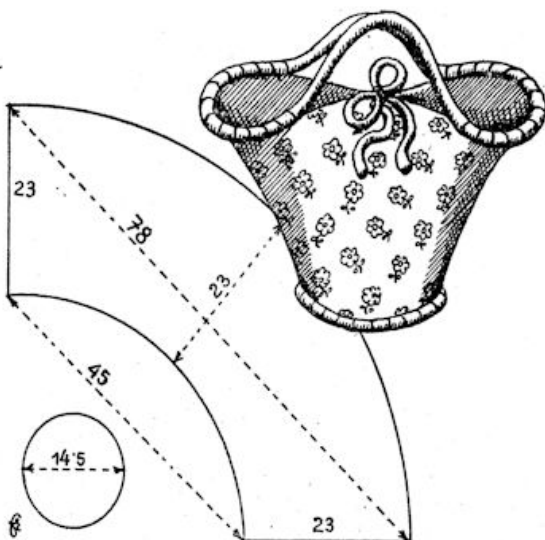
op ons legt. Ik kreeg dezer dagen zoo'n bijzonder aardige brief van een van u. Iemand wordt gezonden in een Christelijk gezin — hoe en waarom dat doet er niet toe. Hoe hebben we dien vreemdeling te ontvangen? merken ze iets van ons geloof? Voelen ze dat een Christen anders staat tegenover de dingen dan een, die niet in Christus gelooft? De dame die mij schrijft, heeft sterk haar verantwoording gevoeld en is er van overtuigd geweest dat een van deze kleinen, die in Christus naam tot ons gezonden kunnen worden, in allerlei gedaanten ons huis kan binnentreden. Ze heeft geweten dat geen nationaliteit, geen andere taal, geen andere inzichten, het hoogste en het heiligste sentiment kunnen verstoren en dat de Kerk van Christus zijn leden telt onder alle naties en tongen.

Wij hebben ook gesproken over de eenheid, die wij in deze dagen hartstochtelijk najagen, die nooit capituleeren met onze beginselen beteekent en ook niet dat het waardeeren van eens anders overtuiging ons mag leiden tot onverschillige neutraliteit. Onmogelijk kunnen wij elke geloofsovertuiging gelijkwaardig achten. Wij hebben de roeping van te evangeliseeren, van te getuigen van het Evangelie van Gods genade in Christus de wereld in te dragen.

In het Katholieke vrouwenblad „De tweede

toren" staat zoo goed: „Ons Nederlandschap is geen fictie, maar een realiteit. Maar wij zullen daarbij daarin ook ons recht moeten opeischen onze Katholiciteit te beleven. We mogen niet terugvallen in een neutraliteit waar wij overheen zijn gegroeid, ook niet, wanneer die neutraliteit niet godsdienstig is, maar vaag christelijk." Dat is het wat ook wij Protestanten gevoelen moeten, dat boven de eenheid als Nederlander ons aller heiligst geloof, het kostbaarste is wat wij bezitten en dat wij op te komen hebben voor de beginselen van dat geloof. Geen eenheid gekocht met sjaggeren, geen waardeering van andersdenkenden geboren uit onverschilligheid.

Onze houding in dezen tijd, het houdt alle gemoederen bezig, het beheerscht onze gesprekken, het doet ons elkaars gezelschap opzoeken. Mevrouw Meerdink—van der Ban schreef in het Algemeen Weekblad — als ze ons heeft bepaald bij de eigen schuld, die al wat ons overkomt, heeft gebracht — „Wij moeten binnengaan door de enge poort van eigen schuld, die Jesaja en heel de Bijbel ons zoo duidelijk wijst, een binnengaan dat pijn en vernedering kost, maar dan komt door die poort ons het Licht van Christus en Zijn heil stralend en zegenend tegen als een onbegrijpelijk wonder en als een sterkende vernieuwende kracht.

Een origineel Taschje

Onze teekening toont U een taschje in de vorm van een mandje. Men knipt van chintz of bonte cretonne de beide deelen volgens patroonteekening; dan rijgt men deze op stijf linnen en naait het bovenste gedeelte aan elkaar. Daarna wordt de bodem ingenaaid en de voering wordt gemaakt. Wanneer men het taschje van cretonne gemaakt heeft, verdient het aanbeveling de voering van zeildoek te vervaardigen; hierdoor wordt het taschje waterdicht. Een zeer dikke koord (ca. 1 cm doorsnede) wordt rond om den bovenrand gelegd en vormt de beide hengsels. (De steken, waarmede men de koord vastnaait, mogen zichtbaar zijn). Ook aan den onderrand naaien wij zulk een koord. Door twee kleine lusjes wordt een dunner koordje getrokken, dat tot een strikje gebonden wordt.

Een wacht voor onze lippen

Het kan voor ons vrouwen, een bevrijding betekenen, als wij eens uitzeggen mogen, wat ons allemaal zoo zwaar op het hart ligt.

Want wij vrouwen zijn zoo emotioneel, wij zijn zulke echte flapuiten. Er zijn er maar weinigen onder ons, die zulk een gedegen karakter bezitten, dat ze zonder één woord of klacht iets kunnen lijden of verdragen.

En wanneer we al eens probeeren om flinkweg onze narigheid te verzwijgen, dan begint het zóó in ons te borrelen en te gisten, dat ten laatste toch met het eerste aarzelende woord de stroom van ontboezemingen losbreekt.

Vrouwen hebben alleen maar een vriendin noodig, om zich van tijd tot tijd van haar hartgeheimen te ontlasten, heeft eens iemand snedig gezegd.

En wat hebben we niet vaak het hoofd geschud, als we in de volksbuurten de vrouwen aan de deur geanimeerd zien roddelen! Maar er zit eigenlijk toch een stuk psychologie aan vast!

Is er in deze dagen wel één onder ons vrouwen, die niet rondloopt met een hart vol bekommerde gedachten en een hoofd vol zorgen? Wat hebben we elkaar niet veel droevigs te vertellen. Misschien heeft ons huis in de oorlogsdagen wel in de frontlinie gelegen. Misschien zijn we met pak en zak geëvacueerd geweest. Misschien hebben we veel verloren, veel wat ons dierbaar en vertrouwd was. Misschien zijn het alleen maar ontstellende verhalen, verontrustende geruchten, die we opgevangen hebben en die ons nu op de tong branden om ze verder te vertellen.

En we praten, praten om ons van dit alles te bevrijden. Maar laten we nu eens even stilstaan en ons afvragen: komen we met al dat praten veel verder? Voelen we ons, nadat we eens ferm ons hart tegen elkaar gelucht hebben, een centimeter boven onze zorgen uitgebeurd? We voelen ons wel opgelucht voor een oogenblik, maar voelen we ons ook getroost en gesterkt? En, wat nog veel belangrijker is, hebben we de ander bemoedigd en met een verruimd hart van ons zien heengaan?

Och, wat zijn we toch nog een krukkebenen,

waar het er op aan komt om iets aan de wereld te laten zien van die liefde, die alles hoopt en alles verdraagt!

Heer, zet een wacht voor mijn lippen, mogen we wel telkens vragen. Een wacht, die de stroom van klachten tegenhoudt en alleen maar dóórlaat, wat kan verheffen en opbouwen.

In een gezelschap, waar in alle toonaarden de oorlog werd besproken, zei opeens een lieve kinderstem: „We hebben zonnepitten in ons vogelhuisje gedaan en er zijn al twee meesjes van komen snoepen”, waarop de aanwezigen even zwegen, bijna beschaamd door dat kleine stukje argelooze levensvreugde.

En als we dan werkelijk het gevoel hebben, dat we het niet meer kunnen uithouden, als we ons geheel en al overstelpt gevoelen door onze zorgen, zoodat we klagen moeten, om niet te bezwijken, laten we dan de deur van onze binnenkamer maar stijf achter ons dicht doen en het alles vertellen aan onzen Hemelschen Vader, die altijd bereid is te luisteren.

Daar verdwijnen de zorgen niet mee bij tooverslag. Het is alles nog precies als straks. Maar we hebben weer moed om vol te houden. Want bij alles wat we verloren hebben aan levensvreugde en levenszekerheid, hebben wij toch deze ééne zekerheid behouden, dat, wat ons nog boven het hoofd moge hangen, ons kleine leven veilig geborgen is in de liefde van Hem, die gezegd heeft: „Ik ben met u tot de voleinding der wereld.”

En daarbij kunnen we stil zijn.

Jo Kalmijn-Spiereburg.

Ons Theeuurtje

Naar aanleiding van het boek „Jeugd in boeien” door Alba des Cespede's, Z.-Holl. Uitg.mij. den Haag, dat door de aankomende jeugd zoo gretig wordt verslonden en zeker heelemaal niet geschikt is voor de zéér jongeren, werd over de groep studeerende en afgestudeerde jeugd, vaak met en zonder kopje thee gediscussieerd. Waarom is het jammer als men zoo'n boekje te vroeg leest? Omdat ze een gansch verkeer-

den kijk op het sexueele leven zouden kunnen krijgen en het mooie, het geheiligde, het teere, dat haast geen woorden heeft — en onder de menschen, God zij dank, nog leeft er niet in ontmoeten — omdat ze er ook niet uit verstaan dat „leven” niet maar genieten is, niet maar „het er van nemen” — maar opdracht beteekent strijd, worsteling. Er is een groep studeerende meisjes samen in een Instituut Grimaldi in Rome. Ze komen uit allerlei plaatsen vandaan, Augusta uit Sardinië, Vinca uit Spanje, anderen uit verschillende Italiaansche plaatsen. Ze genieten halve vrijheid in het pensioonaat, dat wil zeggen dat ze overdag vrij zijn om hun studielevens te volgen, maar dat zij zich toch aan de regels van 't huis moeten houden. Over al die jonge levens hangt een waas van groote melancholie. Als ze op Kerstavond bijeen zijn, spreekt een het uit.... :

„Het zou geen nut voor ons hebben om een boom klaar te maken en dien op te sieren. We vieren vanavond een Kerstfeest zonder tradities, zonder iets dat er na komt. 't Is net alsof we voor een brug staan. We zijn van den eenen oever weggegaan en we zijn nog niet op den anderen kant aangekomen. Wat we verlaten hebben, ligt achter ons. We draaien ons niet eens om, we kijken er niet meer na. En wat ons wacht is 'n oever in den nevel. We weten zelfs niet, wat we zullen zien, als de nevel optrekt. De een buigt zich over om naar den rivier te zien, valt en verdrinkt. 'n Ander, doodmoe, gaat op den grond zitten en slaapt in op de brug. De anderen bereiken den anderen oever, soms gaat 't goed, soms slecht.”

Ja — zegt een ander — zoo nu en dan heb je iets noodig om tegen te leunen, al was het maar een stukje van den muur van het ouderlijk tehuis. Het gaat in het leven niet goed met de meesten der meisjes. Vinca verliest haar Louis — een egoïst — en Emanucla haar Andrea, omdat ze hem bedroog. — Xenia gaat den gansch verkeerden kant uit, omdat mooie kleeren bezitten een plezierleven haar omlaag trekken. — Augusta raakt aan den drank. — Milly sterft plotseling. — Alleen Anna vindt haar Mario en pakt met hem vol moed het leven aan, en Silvia veroverd een baan als leerares en

krijgt plezier in haar werk.

Ik was zoo blij toen ik een jonge vrouw hoorde zeggen: „Natuurlijk is er zoo groote somberheid in je leven, als er niets achter je en niets voor je is op Kerstavond. Als je den Vader in den Hemel niet hebt achter je en voor je Christus en om tegen te leunen de beloften van God. Wie dat bezit is geen jeugd in boeien maar is vrij gemaakt, verlost van de vloek die ook „jeugd” kan aankleven. Maar zelfs als men het geloof mag bezitten, kan er somberheid soms in het hart zijn, als men verkreeg, waar men jaren voor werkte, laten we zeggen een titel, een mooi diploma, omdat dan ook weer hetgeen volgt, het deelnemen aan het groote leven, een worsteling en een verovering zal blijken te zijn”.

Hoe waar is deze beschouwing! Men zou er aan kunnen toevoegen, dat er niets tragischer is als de man in de vrouw slechts haar sekse ziet en de vrouw in den man slechts den man en niets verstaat van het ontroerend schoone, goede en heilige dat God juist in deze verhouding aan menschen kinderen schonk. Vele jongeren hooren over deze verhouding, soms enkelen alleen uit de boeken, die ze lezen en vele schrijvers, in hun bezorgdheid om toch het werkelijke leven te schetsen, halen verziekte en psychopatische figuren ten tooneele en vergeten dat het wonderbaar schoone en sterke en hechte en opheffende, dat de Liefde kan zijn, als ze van twee menschen bezit neemt, even echt en werkelijk is als het lage en leelijke. Wat de jeugd vooral moet leeren is, dat leven zwaar werk is, maar er is een sterke muur waartegen men kan leunen.

*Aan uwen sterken muur gestut
Voor allen guren tocht beschut
O God laat dragen
In zuivere lucht.
Mij eedle vrucht
Naar Uw behagen.*

zong Willem de Mérode — en A. Wapenaar dicht;

*Ik ben een zeiler op Uw matelooze zeeën
die aan Uw verre veil'ge kusten rustloos slaan
al lokken allerzijds mij vele vreemde reeën
Gij hebt mijn koers bepaald — 't gaat op Uw
haven aan.*

*Al sta ik zelf aan 't stuur, ik weet U aan mijn zijde
Gij vormt mij tot Uw knecht, die op Uw wenken let
En werpt Ge Uw stormwind los, 'k vertrouw op Uw geleide
geen stormvlaag overstemt voor U ooit mijn gebed.*

Maar als we nu niet God achter ons en Christus voor ons hebben, niemand en niets, die onzen sterken muur is, geen gids, geen geleide, geen hulp van den stuurstoel, ja, dan gewisselijk zijn we „de jeugd in boeien”, ten prooi aan verzoeking, aan somberheid en verkeerd levensinzicht. Die Italiaansche vrouwelijke studenten leven in een Internaat dat door Godvreezende vrouwen beheerd wordt, er is een kapel aan het Instituut Grimaldi verbonden, er zijn geregeld kerkdiensten, maar het gaat aan de inwonsters voorbij, het is alsof het Crusifix hen niets te zeggen heeft en godsdienst iets leegs en vlaks is — goed allen voor ouden van dagen en aftandschen.

Een zuster, een gediplomeerde, schreef mij dat zoo vaak ongediplomeerde jonge vrouwen zich als hulp in advertenties aanbieden en dat zij dat als verkeerde concurrentie aanziet. Een zuster heeft nu eenmaal met veel inspanning en ijver haar diploma gehaald, het is bedenkelijk om de verpleging van een zieke aan een ondeskundige in handen te geven, eigenlijk moesten zulke advertenties en sollicitaties niet geplaatst worden.

Ik kan het niet geheel eens met de zuster zijn, als iemand eerlijk zegt, ik ben niet gediplomeerd, maar voel toch voor het verplegen van zieken, die lichte verpleging noodig hebben, dan doet ze daarmee heusch niemand concurrentie aan. Want voor chronische zieken, die slechts lichte verpleging noodig hebben, zal slechts een enkele beter gesitueerde een zuster engageeren, dat kan bruintje niet trekken, dus vallen ze in de handen van meer of minder gewillige huisgenooten. Laten we dus nu dankbaar zijn, dat er nog op andere wijze in hulp is te voorzien, en ze het adverteeren te verbieden, neen zuster, dat gaat waarlijk niet, dan zou een evangelist ook niet mogen adverteeren, omdat hij een predikant concurrentie

zou aandoen. U haalt apothekeressen aan, maar zuster hoeveel doktersvrouwen en dochters die geen examen hebben gedaan, maken drankjes en pilletjes klaar? U zult vanaf uw standpunt zeggen: onverantwoordelijk! Maar wij leeken accepteeeren zulke gevallen en ik zou bijna zeggen — nooit tot onze schade. — Dat men een zware zieke niet aan een ongediplomeerde mag toevertrouwen, ben ik volmaakt met u eens, maar hoe vaak smeekt de zieke zelf — ach toe zorg voor mij, laat geen ander in de ziekenkamer toe....

Men kan geen algemeenen regel hiervan maken — er zijn immers uitzonderings gevallen.

We hebben ook geredeneerd over getuigen geven. Een werkgeefster moet haar gediensstige, die haar verlaat, een testimonium geven; dat is niet altijd gemakkelijk, vooral als men in zijn binnenste niet heelemaal tevreden is. Er zijn mevrouwen, die haast onverschillig haar grieven neerpennen en vergeten, dat de toekomst van zoo'n meisje bedorven kan worden door hartelooze critiek. Een van de leden van onze Union, een vrouw met veel ervaring, die jarenlang veel te maken had met jongeren, placht altijd te zeggen — „weest toch voorzichtig met uw oordeel, pen dat niet zoo haastig neer. Een meisje, dat bij de een niet deugt, maakt het verbluffend goed in een anderen dienst.” Waar dat aan ligt wie zal het uitpuzzelen, vaak is het de sfeer, vaak is het contact, vaak in tallooze kleinigheden, die haast niet te omschrijven zijn.

Precies zoo gaat het met een dienst met een slechten naam — „Mevrouw is zoo lastig”, zegt de „een” die alles weet en het schijnt dat ze gelijk heeft, want dienstboden wisselen als de jaargetijden tot op eens — de rechte Jozef gevonden is en men het geheele gezin ziet opbloeien, door de juiste hulp op de rechte plaats. Dezer dagen maakte ik nog mede hoe een meisje dat men bezwaarlijk goede getuigen zou kunnen geven, volkomen op haar plaats bleek in een nieuwe omgeving en waarlijk daar uitblonk. Ik las dezer dagen in een ernstig boek dezen zin, die me diep trof — „Schuld steekt reeds in elke aanraking van een ander leven”.

Ons Theeuurtje door A. van Haagstraten-Schach

„Over het absolute oordeel”

Afschuwelijk toch zoo'n mensch dat man en kinderen verlaat....

Het harde oordeel klinkt scherp door de kamer, het is alsof de wanden de echo weerkaatsen: afschuwelijk — schuwelijk....

Snijdend, kortaf klinkt het verder: het is omdat de menschen tegenwoordig zóó slap en zóó laf zijn en zoo weinig principieel. Vroeger gebeurden er zulke dingen toch maar niet in goed gezelschap. — Wij weerden ze af door ons getuigenis. Ze kwamen niet voor in onze Christelijke kringen of zeer sporadisch. Tegenwoordig kan alles er mee door, men negeert feiten of verdedigt ze. Onder de ouders is het aantal Eli's overweldigend groot, het slappe „niet alzo, mijn zoon! mijn dochter!” is het eenige verweer, dat we tegenover de zonde weten aan te voeren....

Afschuwelijk.... schuwelijk.... Er is een plaat die ten toon is gesteld eenige jaren geleden ten tijde van een expositie van maatschappelijk en philanthropisch werk in Nederland. Op die plaat was een jonge vrouw afgebeeld. Het was koud, het was donker, ze liep in een straat met huizen waarop overal stond „gesloten”. Natuurlijk toch voor een mensch van onfatsoen, we zeggen tegenwoordig amoraal, waren en zijn fatsoenlijke huizen gesloten, alleen de huizen van barmhartigheid stonden open, die werkten hard voor reclasseering, maar nooit zóó hard dat ze de maatschappij kon helpen aan het vergeten....

In het mooie boek van „Wij van Hamre” — dat ik ieder zoo hartelijk kan aanbevelen ter lezing, ontmoeten wij Gunnilla. — (Het is geschreven door Anna Edlung Hansson en uitgekomen bij Bijleveld). Zij woonde op Nordano. Op zeventien jaar was ze getrouwd met den veel ouderen Vilhelm Berner. Hij is veel ouder, een tikje grijs bij de slapen, maar charmant en beleefd, bijna volmaakt in den omgang, een tip top gentleman. Hij vertelt Gunilla hoe zijn moeder was, hij zou graag willen dat ze op zijn moeder leek. Gunilla doet haar best, maar

het is vreeselijk moeilijk, ze is een beetje slordig en wat kinderachtig, maar ze krijgt twee kinderen, is een teedere moeder, een uitstekende huismoeder en een pracht gastvrouw....

Op zekeren dag is ze verdwenen, zonder een enkel woord ter verklaring van haar gedrag. Slechts eenige korte regels aan haar man dat ze is heengegaan om niet weer te keeren. Na een paar jaar wordt zeer bescheiden aan de deur geklopt van Vilhelm. Zijn vrouw staat voor hem, die weggelopen vrouw. Hij wil boos worden, maar als hij haar aankijkt besterven de woorden op zijn lippen.

Ze wordt weer de pracht-huisvrouw, de beleefde gastvrouw met het bevroren glimlachje om de lippen, ze weet wat ze over haar zeggen, ze weet wat ieder in het dorp over haar denkt. Dat is haar boetedoening — de lange. Ze moet voortleven, bespot en geminacht. Ze draagt het lijden als een hemd van paardenhaar op haar bloote huid, die geschuurd en gewond wordt. Hoe velen zijn gedwongen geweest het hemd van paardenhaar heel hun leven te dragen, door de hardheid der brave menschen om hen heen.

Maar God zij dank! er zijn nieuwe inzichten gekomen. — De woorden van Christus: wie uwer zonder zonde is, werpe den eersten steen en over de koestering der zonde binnen in het hart, hebben ons zéér deemoedig gemaakt. Wij weten nu, dat we allen menschen met litteekens zijn, gehavend door den strijd, geschonden en dat het harde oordeel wel de zonde, maar niet den zondaar geldt. Het absolute oordeel, wij durven het niet meer in den mond te nemen, omdat onze braafheid en goedheid een kleedingstuk met gaten is.

Dr. J. van der Spek schreef in het „Algemeen Weekblad” een woord, dat we aan ons hart moeten nemen, een woord voor de menschen, die zoo rad zijn met hun afschuwelijk — schuwelijk

Feit is — dat wij menschen o zoo gemakkelijk verhoudingen, welke wij beoordeelen, menschen over wie wij een oordeel vellen, toestanden welke wij becritiseeren onder een ab-

soluut oordeel brengen. 't Is alsof wij daarin aan onze eigen beperktheid trachten te ontkomen en tegelijk voor ons zelf ook een absoluut oordeel willen reserveeren, dan natuurlijk in dien zin dat er aan onze eigen bontheid geen enkel vlekje en dan ook geen enkel zou ontbreken.

Alles is betrekkelijk. 't Absolute oordeel past ons niet alleen niet — maar 't kan ook nooit slaan op wat wij beoordeelen. Gelukkig! goed en kwaad gaan steeds samen. — Ook radicale stroomingen hebben een betrekkelijk recht. Het is onmogelijk te handhaven dat ons eigen standpunt alleen maar en dat nog wel enkel goed zou zijn en dat van alle anderen even absoluut enkel verkeerd. Een mensch, die zich hierop rustig bezint, moet wel tot de hierboven genoemde erkenning komen...."

Prof. Adolf Keller schrijft: „Wie iets van wonden en litteekens weet, die gaat misschien treuriger en meer nadenkend, maar ook behoedzamer en met meer eerbied door de wereld, het hart vervuld van het groote medelijden dat verbindt. Hij is een wetende geworden en ziet door de kleeren heen den gewonden broeder, den heiligen of onheiligen Sebastiaan, in wien de pijlen nog zitten.... Hij ziet zelfs in de misdaad en in de ondeugd niet meer enkel de helse slechtheid, maar vooral een wonde, die de maatschappij zelf heeft open gehouden en vergiftigd. Daarom zweert ze zoo, en ruikt ze zoo afschuwelijk."

Afschuwelijk, schuwelijk, de hardheid waarmee de eene zondaar den anderen tegemoet treedt. — Het is het absolute oordeel dat nooit een geteekende past. Moeten wij dan in onze oordeelvellingen Eli's worden? Allerminst. — Wie op de manier van Prof. Keller een wetende is geworden, haat de zonde en schuwt deze misschien feller dan voorheen, maar hij weet ook het onzalige onheil dat ze aanricht en daardoor is zijn oordeel nooit absoluut maar altijd omzoomd met medelijden en erbarming....

„Over vertrouwen tusschen ouders en kinderen."

Hoe kan ik zijn en worden opdat mijn dochtertje mij vertrouwt?... Ik geloof dat het antwoord hierop is, werken aan je eigen heiligmaking en geduld hebben en nooit nieuwsgierig

zijn. Moeders, die rommelen in de kasten of laden van hun kinderen, als een detective op speurtocht, verbeuren elk vertrouwen. De Heer Oosterlee zegt zoo mooi in zijn boek: onze opgroeiende kinderen, dat een kind zoo brood nodig heeft het sterkende voorbeeld van hen, die in de worsteling des levens krachten hebben gewonnen, blijdschap hebben veroverd en ootmoed hebben geleerd". Als we door onzen levenswandel onze kinderen eerbied vermogen in te boezemen, dan komt eerder of later de dag dat zij ons in vertrouwen nemen, maar wij kunnen dat op geen enkele wijze forceeren, of naar ons toehalen.

„Over onze verdeeldheid".

Sommige der onzen smalen in onze dagen op alle mogelijke manieren op onze verdeeldheid in de politiek en op het gebied van den godsdienst. Ze droomen van eenheid en saamhoorigheid. We moeten echter niet vergeten dat wij Hollanders bezitten, dat de Franschman, zoo raak typeert, les défauts de nos qualite's, de fouten van onze deugden. Natuurlijk is dat „afschieden, en afschilferen in grootere en kleinere groepjes een ondeugd. Maar daarnaast ligt de heerlijken deugd, dat we zoo verrukkelijk degelijk zijn, nooit over één nacht ijs gaan en alles zoo van op den grond op uit redeneeren. Dat vinden we een sport. Luistert maar eens naar de filosofie of de theologie van den turfboer, den melkbezorger, den krantenman of van uw werkvrouw. Ieder die korter of langer tijd in het buitenland heeft vertoefd, heeft dat „diep ophalen", en den tijd nemen voor het „problemen wiegelen" gemist, dat we hier zop heerlijk kunnen doen. Er is zoo iets frisch in, zoo iets vitaals om het niet altijd eens te zijn en het dan eens samen uit te maken wat mag en niet mag, wat goed of slecht is, wat schriftuurlijk is en wat niet, wat vrees voor menschen is en wat aangezien kan worden als de voorzichtigheid, die de Bijbel prijst.

Ik herinner mij een tijd in mijn leven, dat op een achternamiddag samen kwamen een dokteres in de theologie, een zakenvrouw, een lief-tallige praktische huisvrouw en een schrijfster, en dat we echt onder een kopje thee allerlei

zich voordoende problemen bespraken. Kan men zich iets dankbaarders en vruchtdragenders voorstellen als het wisselen van gedachten in een geest van verdraagzaamheid van eerbied. Een stuk eeuw van techniek en zakelijkheid met harde noodzaak en harde mensen heeft geen woorden nodig, maar een tijdperk van schepen en beleven, snakt naar mededeelzaamheid.

Over de avondhemel en de afreize.

Ik kreeg een brief van iemand, die zoo gezellig schrijft over haar avonden — „na twee en een half uur zwijgen door de kleine toewijzing voor de studeerkamer heeft mijn man een werkhoeke in de huiskamer, als we eindelijk mogen praten doordat we aan het theeuurtje toe zijn, voelen we ons als in onzen „Avondhemel!”, welk een heerlijk voorbeeld van gelukkig Hollandsch gezinsleven! Bij velen, die meer in de oorlogsgebieden wonen, wordt maar al te vaak de sfeer van den avondhemel verstoord door het ronken van vliegtuigen, het denderen van vrachtauto's en de zorg voor eventuele bominslagen. Maar een avondhemel is het „nochtans”. Velen gingen heen in de afgelopen maand vele oude, maar ook vele jonge menschen, waarvan men zeide — héérlijk voor hen, dat God ze naar huis riep en ook verscheidene van wie men getuigen moest — „maar

ze kon heusch niet gemist worden! Welk een mysterie is het telkens weer in het leven bij de legerstede te staan van iemand die voor de afreis staat en zoo vaak hem of haar nog bezig te hooren met zooveel aardsche zaken en omstandigheden en dan te denken: „hoe spoedig zal het alles van je afvallen en je ingewijd worden in de geheimen der onzienlijke wereld!”

Hoe weemoedig is het als de huizen, waar eenmaal bekende en geliefde personen woonden, die door hare goederen op allerlei wijzen onzen Heer hebben gediend, voor het publiek worden geopend voor de brutale niets ontziende, haast brute openbare verkoop en men allereuwe de meest onverschillige en cynische opmerkingen hoort maken!... Wiens zal het zijn? het is de vraag, die elk bezit aankleeft. Gelijk het gras is ons kortstondig leven, de dagen des menschen zijn als het gras, hij bloeit als een bloem des velds, als de wind daarover is gegaan, dan is zij niet meer en hare plaats, kent men niet meer.

Maar des Heeren genade is tot in eeuwigheid, met deze blijde verzekering van den psalmdichter gaan wij na ons wederzijdsch bezoek uit elkaar naar eigen plicht en eigen huis. God geve naar eigen „avondhemel”.

Hoe de huisvrouw de voedingsleer in praktijk moet brengen

XLVIII. Kwark een niet te versmaden zuivelproduct.

door **Martine Wittop Koning**

Als regel mogen we aannemen, dat zuivelproducten in het Nederlandsche gezin geen onbekenden zijn, integendeel, ze nemen onder de dagelijks gebruikte levensmiddelen zóó van zelf sprekend een plaats in, dat we er feitelijk geen aandacht aan geven... tot het noodlot wil, dat we het vrije gebruik van die gewone voedingsmiddelen moeten inperken.

Dan wordt ons pas duidelijk, hoe groot onze gehechtheid was aan de goed gesmeerde boterham en hoe noode we afstand doen van onze royaal gesneden plakjes kaas. Maar dan ook knopen we gemakkelijker de kennismaking aan met producten van dezelfde herkomst, die tot dusverre aan onze aandacht waren ontsnapt, omdat we aan een ruimere keus eigenlijk geen be-

hoefte voelden; dan staan de kansen gunstig voor het inschakelen van een levensmiddel, waarvan tot op dit oogenblik zelfs de naam ons vreemd klonk. En dit wel des te meer, wanneer we er ons rekenschap van geven, hoe een dergelijk product in andere streken met genoegen wordt gebruikt, ja zelfs als tractatie wordt beschouwd.

Zóó staat het met de *kwark*.

De Fransche „fromage à la crème”, waarvan de traditie meebrengt, dat ze als een van de eerste lenteboden in Mei door de melkboeren naar Parijs wordt gebracht, elk hartvormig kaasje gepresenteerd op een frisch groen blad; de „Gervais”, die ook buiten de Fransche grenzen vermaard is, de „plattekaas”, die in de

Ons Theeuurtje door A. van Haagstraten-Schoch

Iemand slaat een levenshoofdstuk op dat beter toe bleef, toch kan men zich begrijpen dat ze behoefte heeft zich eens te uiten. Ze heeft een ander goed gedaan, ècht gezegend met weldaden. Nu is ondank haar loon. Ze kan het moeilijk zetten, ze tobt er over, ze steigert er tegen, het is een wonde plek in haar hart. Misschien zal het haar goed doen om te bedenken dat ondank oud is als de wereld en dat wij een belofte des Heeren hebben om in ons hart om te dragen als ondank ons deel is. Ik denk aan Lukas 6 vers 35: „Maar hebt uwe vijanden lief en doet goed en leent zonder iets weder te hopen en uw loon zal groot zijn en gij zult kinderen des Allerhoogsten zijn, want Hij is goedertieren over de ondankbaren en boozen. Weest dan barmhartig, gelijk ook uwe Vader barmhartig is.” Bij ons thuis, het gezin met de negen kinderen, waren er altijd zulke gezellige vaste gezegden in omloop. Mijn vader placht te zeggen in zulk een geval — „doe goed en zie niet om!” en dan keek hij daarbij zoo trouwhartig, dat het den verontwaardigde goed deed om hem aan te zien en ieder wist dat hij er naar leefde. Een troost voor haar zal ook zijn dat de apostel Timotheus, als hij over de zware tijden die komen schrijft, zegt — „En weet dit, dat in de laatste dagen ontstaan zullen zware tijden. Want de menschen zullen zijn liefhebbers van zichzelf, geldgierig, laatlunkend, hoovaardig, lasteraars, den ouderen ongehoorzaam, ondankbaar, onheilig ..”

We hebben ook gesproken over de verbijsterende openhartigheid waarmede Mevrouw Cesarine Spaenhoff schreef in een der groote dagbladen over haar man. Een der journalisten gaf het maar een Franschen naam en noemde het — „candeur! en Charme!” en hij verkondigt de stelling dat het prettig is om te weten of een groot man wel eens met pantoffels smijt en of een groot beeldhouwer wel eens op zijn vrouw hakt in plaats van in het marmer. Dat alles behoort bij den eigenaardigen toon die sommige schrijvers in onze dagen hebben aangenomen, ik vraag me vaak af hoe ze er aan komen, en of ze niet vergeten dat ze voor ontwikkelde volwassen menschen schrijven, die allen hun weetje hebben en de meesten van hen hun diploma's in den zak....

Het is daarom dat zoo vele menschen telkens veranderen van courant en telkens zoeken naar die, waarin eerbied voor den lezer te bemerken valt. Dat het samenleven vooral in dagen als de onze, die veel van onze zenuwen vergt, dage-

lijksche beheersching vraagt en dagelijkschen strijd, zal ieder nadenkend mensch duidelijk zijn. Die strijd, die beheersching, moet er zijn, is het niet voor ons zelf dan wis en zeker ter wille van onze kinderen.

In het blad Valcooch no. 3 staat een klein artikel vertaald uit „le journal des parents”, een Zwitsersch blad. Ik haal er een klein stukje van aan — „Het is volstrekt noodig dat vader en moeder elkaar onderling met veel égards behandelen. De toon, die tusschen hen beiden heerscht, vindt men weer bij de kinderen. Ouders die elkaar liefhebben en respecteeren, die samen worstelen en lijden, scheppen natuurlijkerwijs een atmosfeer van teederheid en vrede, die de ziel van het kind in staat stelt te ontplooiën. En wanneer deze atmosfeer moeilijk te vestigen is, tengevolge van het slechte karakter of de gebreken van een der ouders, laat de andere partij heroieke pogingen doen en voor geen enkel offer terug deinken. De zedelijke en geestelijke toekomst der jongeren hangt er van af. Gelijkmatigheid van humeur is plicht, wantrouwen we onze zenuwen, die ons zoo dikwijls de kalmte en de maat in onze woorden doen verliezen. Bewaren wij vóór en mèt de kleinen onze opgewektheid van geest. En vooral laten we zorgen de achtung der kinderen niet te verliezen. In alle leeftijden is het ons aangenaam ons te versterken aan een model. Vooral het kind heeft een bijzondere behoefte aan iemand, die het kan navolgen en bewonderen. Niet langer in zijn vader of moeder te gelooven, is een van de grootste ongelukken die het kan overkomen. —

Dat opvoeden een zeer moeilijk werk is zullen niet alleen ouders met lastige kinderen ondervinden, want ook de sloome en de weinig vitale vragen onze aandacht en vaak is het een feit dat hoe meer er in een kind zit, des te zwaarder de opvoeding is. In het blad van „Ervaringsopvoedkunde” las ik zoo'n goed artikel dat den vader en de moeder, die er mee zitten zal helpen. Het is een groote zegen dat, als onze wijsheid te kort schiet, er overal bureaux zijn waar we goeden raad kunnen ontvangen — ik neem een stukje uit het artikel over:

Wij moeten te weten zien te komen hoe het komt dat het kind zich aldus gedraagt en zoo reageert, wij moeten trachten de oorzaken van zijn gedrag te leeren kennen.

Al te lichtvaardig worden vaak conclusies getrokken.

— bij een nalatig en traag gedrag veronderstelt men zonder meer — luiheid.

2. bij onvoldoende schoolresultaten volgt dadelijk de diagnose — domheid.

3. bij een herhaald onwaarheid spreken is het leugenachtigheid en oneerlijkheid.

4. bij een onhebbelijk gedrag — een ruw karakter.

5. bij brutaliteit — een opstandig karakter.

6. bij herhaald vernielen — vernielzucht enz.

Deze voornaamste opvoedkundige fouten worden nog op zeer groote schaal gemaakt en zij hebben heillooze gevolgen door de volkomen onjuiste behandeling die er uit voortvloeit.

Nalatig en traag gedrag kunnen door een vijftiental oorzaken ontstaan of worden bevorderd en daaronder is luiheid uiterst zeldzaam.

Onvoldoende schoolresultaten kunnen door ten minste tien verschillende oorzaken teweeg worden gebracht bij kinderen, met een goed ja, zelfs met uitstekend verstand.

Niet anders staat het met onwaarheid spreken en klein-kinderlijke onbetrouwbaarheidjes, men moet de oorzaken leeren onderscheiden, een ongunstige aanleg is niet de meest voorkomende.

Onjuist handelen in zulke gevallen tegenover het kind, door een ondeskundige opvoeder kan evenwichtsstoornissen, remmingen en andere verschijnselen in het leven roepen, die den toestand verergeren in plaats van dien te verbeteren.

Al deze verschijnselen kunnen uitsluitend of hoofdzakelijk te danken zijn aan den aanleg, maar ook door het milieu of opvoedingsfouten.

Velen van ons hebben wis en zeker — de late „lente” — gelezen van Sally Salminen. Ik heb zelden een boek gelezen, waarin beter beschreven wordt welk een ongelooflijk vermoeiende taak op de smalle schouders van sommige huisvrouwen rust. En niemand uit de omgeving die er erg in heeft en niemand die haar ooit leerde spaarzaam te zijn met haar krachten en op zeker oogenblik tijd te nemen om uit te rusten en verstandiglijk te bedenken dat een boog onmogelijk altijd gespannen kan blijven...”

Mevrouw Coster-Wijsman schreef in het Novembernummer van het blad „Onze kinderen en hun toekomst!” over Huishoudelijk werk en lichaams oefening. Zij zegt — We moeten er op bedacht zijn ons werk met het grootst nuttige effect en de minste vermoeienis te doen. Er zijn bezigheden zooals dweilen en boenen, die zwaar zijn. Hier zou voor de deskundige op lichamelijk gebied een mooie taak liggen hoe

de bezigheden beter gedaan kunnen worden, zoo dat het werk zich meer over de spieren verdeelt en minder vermoeiend wordt. Er zou aan de meisjes geleerd moeten worden hoe deze werkzaamheden het best dienstbaar te maken aan de lichaamsontwikkeling zonder natuurlijk het nuttig effect te kort te doen, zooals bedden opmaken, ramen zemen enz. Ongetwijfeld doen vele dienstboden haar werk op een wijze, die nòch voor het lichaam nòch voor het resultaat het meest geschikt is.

Er zijn er bijv. die er een eer instellen alles staande te doen, wat toch beslist nergens goed voor is. Het is puur bijgeloof, dat men het strijken beter staande dan zittende kan doen. De kwestie is alleen dat men flink hoog moet zitten, zoodat de arm werkelijk geheel vrij bewegen kan. Zou het niet wenschelijk zijn dat de verschillende huishoudelijke bewegingen deskundig onderzocht werden en dat nagegaan werd hoe of ze minder vermoeiend kunnen worden gemaakt, of beter dienstbaar aan het onderhoud van het lichaam en dat dit alles aan onze meisjes werd geleerd bij de huiselijke opleiding? Nu schijnt mij de belangstelling te uitsluitend gericht op het werk zelf en te weinig op het lichaam, dat het werk verrichten moet, te veel op het wat en te weinig op het hoe. Ik geloof dat mevrouw Coster-Wijsman volkomen gelijk heeft. De heldin van Sally Salminen kon het huishoudwerk in het boerenbedrijf onmogelijk op den duur volhouden. Ze voelde dat ze er aan te gronde ging, eerst toen haar man daar oog voor had, haar hielp en haar remde kon zij meester blijven van het werk. Nu alle huisvrouwen in onze dagen zooveel zelf doen, zal ook dit vraagstuk meer in de belangstelling komen. — Het is zoo heerlijk om te zien hoe velen van ons zoo moedig en flink verandering in haar leven aanpakken, niet treuren en omkijken, zooals de vrouw van Lot naar hetgeen ze achterliet, maar omschakelen en aanpassen.

Aan een oude mevrouw die zich over haar familie beklagt, zend ik als antwoord hetgeen ik dezer dagen iemand hoorde zeggen in een dergelijk geval omtrent haar zelf. „Als je oud wordt, kan je alleen nog maar lief zijn anders eindig je op je dooie eentje. Slik critiek in, wees onder den indruk dat liefde en toewijding niet eens op een bon te koop is, dat je maait wat je zaait, en oogst wat je plantte — en dat klagen de pruttelende menschen nog minder populair zijn dan een motregen”.

Vergeten we niet den kleinen glimlach der Fransche vrouw.

Ons Theeuurtje *door A. van Haagstraten-Schoch*

Praten? theeuurtje? ironie in deze dagen. Zwijgen stond beter boven dit artikel en in plaats van theeuurtje „pro memorie!” Maar het leven gaat door met al zijn wederwaardigheden en al zijn belevingen en de mensch, die niet onverschillig heenleeft, is vaak ongeloofelijk dankbaar als hij zijn problemen eens kan uitstallen en rangschikken en onderkennen en iemand, die er buiten staat en afstand tegenover de moeilijkheden bewaart, zoodat hij ze in hun ware hoedanigheid kan zien, ze ons doet aanschouwen. Ik herinner mij een paar lieve menschen, waar ik in bittere oogenblikken van mijn leven ontzagelijk veel aan heb gehad, van die menschen trouw als goud en eerlijk en oprecht als het daglicht, bij wie je met je pakje zoo rustig kon komen aanzetten om later getroost weer te vertrekken. Oók in een tijd van wereldgebeuren, óók in een tijd van verstrekkende, alles omvergooiende veranderingen, kan het kleine leven van allen dag doorgaan en ons vragen stellen en onze verantwoordelijkheid tegenover onze levensinstelling ons drukken. We spreken vandaag óver de kinderen in de familie, die behooren niet alleen aan de ouders, maar in zekeren zin ook aan de familie, wiens naam ze dragen en bij wie ze komen aankloppen in tijd van nood en moeite. Een oom en tante doen veel voor de kinderen van een familielid, ze betalen een deel van de opvoeding, lessen en uitgangetjes. Natuurlijk willen ze de kinderen, waar ze belang in stellen en dat daadwerkelijk toonen, ook leeren kennen. De kinderen gaan er om de beurt koffiedrinken, dan de jongen, dan de meisjes hogere burger en lyceisten. Nu beklagen oom en tante zich, dat de kinderen niet aardig zijn, gesloten, stil, héél niet medeelzaam, vertellen weinig van school, antwoorden pijnlijk beleefd, maar hoeden er zich voor iets los te laten. . . . Er is geen onderwerp te bedenken, waar men nu eens over kan doorspreken. Oom en tante winden zich op — wélk een jeugd van tegenwoordig! — waarom zoo geheimzinnig — waarom vertellen ze niet aardige dingen van de klasse, van hetgeen er op school gebeurt, waarom reageeren ze zoo onverschillig op hetgeen men hen vertelt. — Ja waarom? Ik zou kunnen antwoorden met vele ondervindingen op dit gebied, ik zou aan een dame, die jarenlang vele kinderen op de koffie gehad heeft, om een antwoord op deze verzuchting kunnen vragen, maar laten we liever luisteren naar Dr. A. de Vletter, die door zijn werkkring zooveel ervaring opdeed ten opzichte van het jeugdprobleem.

Er is juist een boekje van hem uitgekomen.

Hij heeft het genoemd: „In de branding”. Daarin zegt hij o.a.: „Hadden we het maar geweten”, zeggen zooveel ouders en opvoeders tot mij, als ze met mij gepraat hebben. Ge moet weten dat voor beide partijen de leeftijd van 12 tot 20 een beproeving is, en waarlijk critiek er bij, beslissend zoo dikwijls voor het latere leven. In vele gevallen zijn geen van beiden het zich bewust, hoe deze tijd een vuurproef is, die zij moeten doorstaan en hoeveel er van de houding wederzijdsch afhangt. Jonge lastpakken met hun onberekenbare narigheden, hoe moet de houding van ons ouderen tegenover hen zijn, onze houding tegenover die onbekookte of teruggetrokken makkende jongeren, die in den tijd van geen visch en geen vleesch, tusschen servet en tafellaken geen raad met zich zelf weten.

Men moet elkaar veel vergeven, want aan die kinderen op dien leeftijd is vaak geen lieven of loven aan. Menige ouder, die dolgelukkig was met zijn levende poppen en ziels vergenoegd met ze dolledijnde, heeft moeite om een lieve stemming te bewaren tegenover die stugge, geheimzinnige, vaak brutale felle spotlachende pubers van veertien jaar en ouder, die zoo vaak zeggen: het kan me niets schelen, als ze bedoelen „het spijt me verschrikkelijk!” „Oom en tante”, zou Dr. de Vletter zeggen en tot hen zich richtende spreekt hij tot de gansche familie: „laat de kinders betijen laat ze worstelen in de door hen zelf gewilde afzijdigheid. Op die manier ontgaan we eindelooze, nuttelooze, vruchteloze kibbelarijen, botsingen en ruzies. Laat wat over uw kant gaan, leg niet op alle slakken zout.”

„Ik heb Piet”, zei onlangs een vader, „in geen maanden van tafel gestuurd, al verkondigt hij gestaag de meest onmogelijke en nare theoriën. Reageer niet al te streng op hun vocabulair, als ze van geringe en ontstellende stilzwijgendheid overslaan, naar vermoeiende praterij en een woordenschat hebben, die ons allernaamst aandoet, zooals ééinig en schattig, gemeen, rot, verrukkelijk, melig en laten we er maar eenige inslikken. Oom en tante kennen ze niet, maar moeder des te beter. Er is veel taalmisbruik bij, zegt Dr. de Vletter en ook taal onkunde. — Soms wordt van ons gevraagd ten tijde van club- en vereenigingsleven een terugtrekken, waarin het klaar staan tot opvangen verborgen is. Ik hoorde ook iemand zeggen over deze kwestie, iemand die met vele jongeren in aanraking kwam: „zoo gauw als ik niet behoef op te voeden en dat kan overlaten aan de bevoegde instanties, die er voor zijn, ben ik alleen

maar lief en vriendelijk, vraag nooit uit en doe ze maar goed en bid vurig dat niets in mijn gedrag, in hetgeen ik zeg, de kinderen in den weg kan staan om Christus te vinden en te zoeken...."

Er zijn ouders, die niet ingenomen zijn met de keuze van hun zoon — niets bijzonders zouden we kunnen zeggen, sinds het protest van Izaäk en Rebecca en hun bitterheid des geestes over Judith en Basmath, van Manoach en zijn vrouw, over de keuze van Sinsom in Timnath. Deze worsteling van ouders en kinderen is oud als de wereld, de eeuwen door speelde menige tragedie zich af en in de levensgeschiedenissen van menig beroemd man vindt men dit probleem terug, ik denk maar aan de ondervindingen van Mrs. Browning en haar man... en van zoo menig ander. In de „Hij en Zij"-problemen geschreven door Dr. H. Hanzelman, hoogleeraar te Zürich en vertaald door Roel Houwink en uitgegeven door Ploegsma, Zeist, behandelt de hoogleeraar onder menigerlei vragen die ontstaan in den omgang van „Hij en Zij" — en de levensvragen, die zich daarbij ontwikkelen, ook deze kwestie. — „Vele ouders" aldus Prof. Hanzelman, „klagen dat zonen en dochteren niet meer naar hen willen luisteren in liefdesaangelegenheden, noch hen zelfs gehoorzamen willen. — En zonen en dochteren klagen over de ouderlijke bemoeizucht in liefdeszaken".

Ouders kunnen niet veel meer dan raad geven, maar ouders doen anders, zij dreigen, zij jammeren, zij verwijten, zij schimpen, zij gaan te keer, willen onterven, verbieden en gebruiken allerlei soorten van geweld. Wat kunnen zij doen? Niet veel, eerst ons zelf aankijken, van ons twintig jaar voorbeeld geven, wat kwam er van terecht?

De opvoeding tot de liefde geschiedt langs indirecten weg. Hoe man en vrouw met elkaar om moeten gaan, moeten jongens en meisjes thuis leeren. Hoe hooger de vader de moeder stelt en hoeveel meer eerbied hij voor haar heeft, des te hogere eischen zullen de zoons stellen aan hun toekomstige vrouw. Hetzelfde geldt voor de moeder ten opzichte van den vader, ook hier is zij de leermeesteres, van wie alles afhangt, zoowel ten goede als ten kwade. En verder is het van belang dat men opvoedt tot het kunnen wachten, tot een innerlijke beschaving, tot dankbaarheid en tot de moedige overwinning van hindernissen en moeilijkheden, want dit alles is in het liefdeleven van doorslaande beteekenis. Het hoogste doel van onze opvoeding is het rijp maken tot zelfstandigheid en zelfopvoeding. Wij moeten ook wagen om te willen leeren, en onze ervaringen moeten wij hen niet als een geschenk aanbieden. Ervaringen

moet men zelf opdoen, als wij er voor geroepen worden kunnen we raad geven. Onze raad is van veel beteekenis, maar als we die geven zonder er om gevraagd te zijn, dan kan het gebeuren dat de jeugd zich vastbijt in koppigheid en koppigheid maakt blind. Venijnig spotten vergiftigt de atmosfeer, vergeten we dat vooral niet. „Maar!" zeggen de ouders, „moeten we dan maar machteloos aanzien dat ze een dwaasheid begaan?" „In den grond van de zaak", is het antwoord van den professor, „staan we machteloos tegenover die gebeurtenissen. — Ik spreek uit langdurige ervaring. Onze kinderen zijn andere menschen dan wij. Wij moeten de idealen, die we hebben over onze schoonzonen en schoondochters, niet te veel uitwerken. Ook op dit gebied, dat alle diepten en hoogten van ons leven inhoudt, is de werkelijkheid altijd anders dan onze wenschen en droomen. Hoe minder wij ons opdringen des te meer komen zij naar ons toe. Leven en liefhebben kan men niet zonder risico en dat is vooral met liefhebben, het geven, waar twee voor noodig zijn."

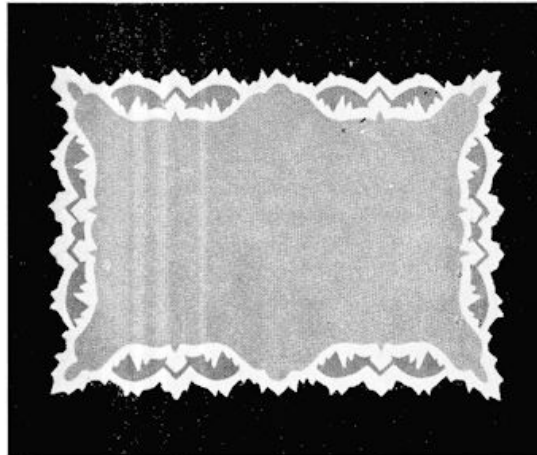
Ik geloof dat Prof. Hanzelman ons een goeden raad geeft — en zou er bij willen voegen — dat het hard voor ouders is, moeilijk — bitter — zwaar, maar dat het gebed een krachtadig middel is, ook als we zien dat we zoo gelijk hebben gehad toen we moeilijkheden voorspelden. — Laten we hen dat later toch vooral niet nadragen.

We moeten het durven aanzien dat God ons kind in de school neemt en vaak zijn koppigen, eigengereiden, opstandigen geest breekt, we moeten kunnen wachten op Gods tijd dat een dwalend schaap weer in de schaapskooi wordt teruggebracht. We moeten, als de verloren zoon of de verloren dochter thuiskomt, de moeder zijn zooals in het mooie boek van „Wij van Hamre!" die het beste logeerlaken op het bed legt en alles keurig in orde maakt om den verdwaalden zoon te ontvangen en geen enkel verwijt klaar heeft liggen, alleen maar opgetaste en bewaarde liefde en bereidheid tot vergiffenis, zonder bitterheid.

Maar, Prof. Hanzelman, er zijn ouders, die een pracht voorbeeld gaven, wat betreft de opvoeding tot de liefde en toch een zeer ongewenschte schoondochter krijgen. Denk nu maar aan Joost van den Vondel, die zoo zielsveel van zijn Marijke hield en hoe Baertje Hooft zijn verspillenden zoon Joost meehielp het ongeluk over het jonge gezin te brengen, door haar lichtzinnigheid en weeldezucht. — Denk maar aan zooveel menschen, die ge van nabij kent en die een voorbeeld waren in hun huiselijk leven en toch op dat punt zéér veel verdriet boekten. Het is voor ons allen zoo waar, dat er vele

tribulatieën zijn voordat wij in mogen gaan en dat het zeer gemakkelijk is om lief en goed en vriendelijk en meegaand te zijn, als het alles gaat, zooals wij gedroomd en gehoopt hadden, maar dat het vreeselijk moeilijk is om onze levenshouding te bepalen als er allerlei problemen komen, die vreemde elementen in onze familie aanbrengen. — Van dat eensgezind opmarcheeren naar den Hemel, waarvan men droomt als de kinderen klein zijn, en als kleine engelen zingen in hun bedjes voor het slapen gaan: „Lieve Heiland, maak mij vroom. — Opdat ik in den hemel koom!” blijft vaak weinig over als ze het groote leven ingaan, en er is veel inkeer en gebed noodig, voordat we de juiste houding hebben gevonden. Heerlijk als kinderen, hoe het ook met hun gaat in het leven, het ouderlijk huis blijven beschouwen als het huis met de open deur, de warme harten en naast het vast getuigenis de ouderlijke liefde weten, die ze nergens anders vinden.

Een jonge huisvader met een druk leven, schrijft mij, dat hij en zijn vrouw er zoo de noodzaak van inzien om het de kinderen Zondags vooral prettig en gezellig te maken en dat zij nu elken Zondagavond met al de kinderen spelletjes spelen, hetgeen de gansche familie bindt en verheugt. Het is een heerlijk teeken dat ouders meer dan ooit beginnen in te zien, dat de kinderen het van thuis moeten hebben en dat vergaderen en vereenigingen bezoeken van vader en moeder wel mooi lijkt, maar niet altijd mooi is. Met veel in dezen tijd heeft God ons iets te zeggen, zeker ook doordat Hij veel afbreekt, wat wij ter eere van Zijn naam en den onzen met zooveel moeite opbouwden en dat het arbeiden aan het Koninkrijk Gods, vaak bij Jeruzalem begint....

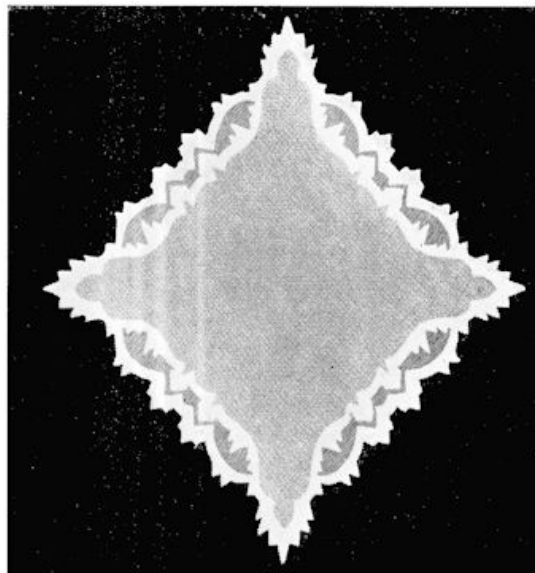
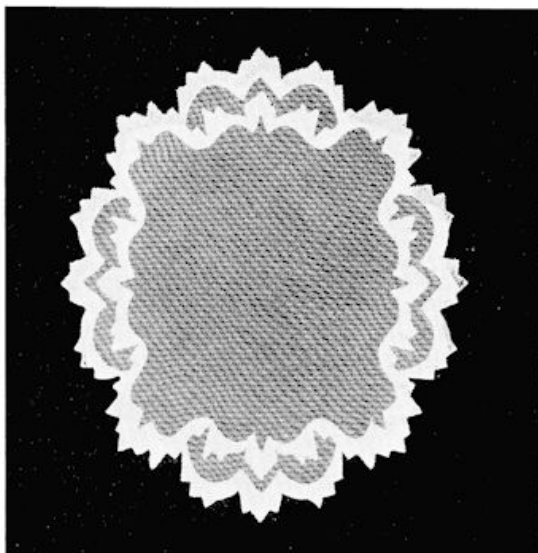

Drie kleine tulen kleedjes

Deze fijne kleedjes zijn als schotel-, ijs of sierkleedjes te gebruiken. De middengedeelten van de kleedjes zijn van dubbelgenomen tule, de getande randen van geapliceerde batist, die door festonsteken met de tule verbonden wordt.

Het ronde kleedje heeft een middellijn van 26 cm., het vierkante kleedje is 26x26 cm. en het rechthoekig kleedje 38x28 cm.

foto's Baehr

Ons Theeuurtje door A. van Haagstraten-Schach

Deze maand spreken we over een vraagstuk dat niemand onberoerd laat en waar we allen wel eens tegen aangekeken hebben en over gedeneerd hebben, vaak heel christelijk, uiterst orthodox, absoluut goed in de leer, totdat het ons zelf aangegaan is en wij met verwondering bij ons zelf bemerkten dat, als dingen vlak naast ons staan, ze dikwerf een volkomen ander aspect hebben en er in ons onderbewuste allerlei onvermoede beroeringen zijn. Ik neem een voorbeeld uit een boek. In een land waar men véél, zoo niet alles van elkaar meent af te weten, zijn voorbeelden haast altijd gevaarlijk. Ik neem het voorbeeld uit een mooi boek, het is van de bekende Mevrouw Elisabeth Bergstrand-Poulsen, haar nieuwe boek heet: „de Mensch en de Klokken”.*) Ik dat boek ontmoeten we Emma Lena een mooie rechte gezonde jonge boerenvrouw, die iedereen eert en ieder die met haar in aanraking komt genegenheid afdwingt. Zij heeft een mooi licht in haar oogen en dat trekt, ook is haar gang rustig en haar houding fier. Ze is getrouwd met Matthis, haast als van zelf is deze verbintenis tot stand gekomen. Ze hebben elkaar heel het leven gekend, ze zijn samen opgegroeid, samen naar school en catechisatie gegaan, samen op zomeravonden het vee uit het bosch gehaald, tegelijk aangenomen in de kerk. Hun huwelijk was als een voortzetting van den schooltijd en de aanneming, en al het andere, dat zij gemeenzaam hadden gehad. Maar het bleek, dat zij zich in hem vergist had. Ze wist, dat hij op zekere manier onverbeterlijk jong en onberekenbaar was, maar dat hij van kwaad tot erger zou vervallen was een onbehaagelijke verrassing. — De dag kwam dat ze bleek getrouwd te zijn met een moordenaar, die levenslang moest zitten. Men kan zich voorstellen hoe het de jonge vrouw te moede was, de moeder van een nog jong kind. Als de klokken van het dorp niet juist gebeierd hadden, dan had ze een eind aan haar leven gemaakt, nu worden die klanken haar tot een waarschuwing, die spreken dat een mensch zijn tijd moet uitdienen op de aarde, die waarschuwen dat zelfmoordenaars hun ziel verspelen. Ze neemt het leven weer op. Ze wordt zelfs zóó flink, dat ze tijden daarna tot den rechter Petter, die ook in moeilijkheden zit, zegt: „Als je er doorheen moet, door de moeilijkheden, dan moet je er niet langzaam in kruipen, dan moet je er zóó in springen’ zooals je reilt en zeilt. Hoe je er

ook uitziet, je blijft en je bent, Petter de rechter”.

Op zekeren dag echter komt ze bij de kostersvrouw, die Emma Lena met een brief in haar hand. Ze is gekleed in een lichte geruite japon en heeft een gesteven witte hoofddoek om. Zij ziet er gezond en blij uit. Emma Lena geeft den brief aan de kostersvrouw: „Die komt uit de gevangenis” zegt ze. — De kostersvrouw leest. Matthis vraagt of ze hem komt opzoeken met het kind, onderaan bij de P.S. staat: „breng een flesch brandewijn mee en als je niet komt, maak ik een eind aan mijn leven”. — „En?” zegt de kostersvrouw. — „Ik ga er niet heen!” De woorden worden door een vrouwenstem uitgesproken, maar het lijkt of ze gehouwen zijn uit het graniet van een rots. — „Een Christen heeft plicht te vergeven!” vermaant de kostersvrouw. — „Welneen!” antwoordt de vastberaden stem: „Deze Matthis, die dezen brief schrijft, die ken ik niet, dat is niet de man, die ik beloofde te volgen in zijn smart en vreugde. Hij is veranderd naar lichaam en ziel, alles in hem waarmede ik bruiloft vierde, is dood en verdwenen en een nieuw onbekend mensch is in zijn plaats opgestaan. Ik weet wel dat allen zeggen: „je moet kunnen vergeven”. Neen! zeg ik, je moet niet wat deugdelijk en gezond is, offeren om te trachten en misschien te mislukken, datgene te redden wat reeds rechtvaardig veroordeeld en weggegooid is in de uiterste duisternis. Ik verspil geen krachten aan hetgeen reeds door God en menschen is veroordeeld. Kleine Nanny heeft nog nooit iets kwaads gezien, ik wil niet dat zoo'n klein onschuldig kind iets gewaar wordt, dat ze nooit van haar leven zal vergeten.”

„Jij bent zoo hard als marmer” verwijt haar de kostersvrouw „jij gooit zoo maar een mensch weg. Dat heeft Christus ons anders geleerd!” Alles wat Frua tegenwerpt baat niet. Emma Lena gaat niet. Matthis maakt een eind aan zijn leven en acht dragers en een eenzame vrouw volgen een baar midden in een sneeuw-jacht. O zeker! verdriet en gewetenswroeging martelen haar hart, toch voelt ze het als een barmhartige daad als de mannen het graf dicht gooien.

Is Emma Lena daar nu mee klaar? In het boek wel. De schrijfster laat haar het geluk wederom vinden als ze beseffen gaat, dat in haar leven de bliksem ingeslagen is en de vernietigende branden voorbij zijn, maar de woorden van Frua de kostersvrouw, die klinken ons

*) Amsterdam, J. M. Meulenhoff.

Gente op het land.

Foto Archief Chr. Vrouwenleven

nog in de ooren: „Foei! Je mag een mensch zoo maar niet wegwerpen.”

De kostersvrouw had bloemen gelegd op het graf van Matthis en de dominé kwam op tijd met den hoogen hoed op om de dooden litany te lezen. In hen geen zweem van verontwaardiging tegenover den doode. Zij konden vergeven. — Maar deze man was niet de schuldenaar van hen. — Emma Lena voelde het als een diepe belediging dat deze man van haar, deze vreeselijke dingen had gedaan, haar en haar kind mee besmeurd had met schande en afgrijzen. — Dat mooie kind, Nanny, een prinsesje om te zien, had hij gedoemd met den naam dochter van een moordenaar en zij, die voor niemand het hoofd boog, werd de vrouw van een levenslang veroordeelde. Dat is heel anders vergeven dan zoo maar een vreemde, die zich tegen de gemeenschap is komen te ontgaan, dit is zwaar, dit is haast bovenmenselijk!

We vinden hetzelfde motief in het boek van J. W. Ooms — „Daggelders” — Daar spreekt Aagt de boerin van Polderweelde het uit, hoe ze denkt over een broer, die zich kwam te ontgaan, en die de familie er nu bovenop moet helpen. — Aagt verklaart: „die Dorus is voor mij een vreemde geworden. Hij heeft ons nest beklad door gruwelijke wandaden. 't Is een onterik, die onzen naam gruwelijk heeft besmeurd, door kwaaiigheid. Wij zitten nou op Polderweelde omdat wij — Saan en ik — van goeie oppas zijn geweest al z'n leven. Maar Dorus heeft het er leelijk bij laten zitten, hij is door de heele Waard bekend als een dief en

een boef. En daarom wil ik niet meer met hem van doen hebben, ik doe niks voor dien ontent rabauw.” — In dit boek is het Klaartje, de andere zuster, die evenals Frua zegt, maar op eigen wijs: „Foei! je mag een mensch zoo maar niet wegwerpen...” — Ik herinner me eens gesproken te hebben op een vrouwenvergadering, ergens in een ander land. Het ging over allerlei vrouwenbelangen, ook over het huwelijk en de houding van de vrouw in het leven. Na afloop mocht men vragen doen, ik weet nog hoe verscheidene vrouwen met de vraag zaten — „en als je nu een dronkaard tot man hebt!” Met een groote schaamte herinner ik mij mijn beslist antwoord: — het was dat van Frua — „je mag zoo maar niet iemand wegwerpen!” maar beschaamd dacht ik

er later over na, hoe weinig ik besefte wat het inhield om een dronkaard tot man te hebben en hoe gemakkelijk het valt voor ons, die hoogstaande echtgenooten hebben, om te oreeren over vergeven en vasthouden.

Natuurlijk kan men geen ander antwoord geven dan Frua, maar in dat antwoord moet doorschemeren iets van het meevoelen, van het peilen van de ellende en den jammer van het onderscheid, dat er is tusschen den haat tegen de zonde en de deernis met den zondaar.

Wat Aagt op haar Polderweeldensche manier uitspreekt: „Als wij niet zoo van goeien oppas waren geweest, al z'n leven, dan zaten we niet op ons bedrijf,” leeft — al is het meer in kiem aanwezig, in ieder mensch. We zijn geparenteerd aan den Farizeër die God dankte toen hij den tollenaar zag — al hebben we dat gebed nooit op de lippen genomen.

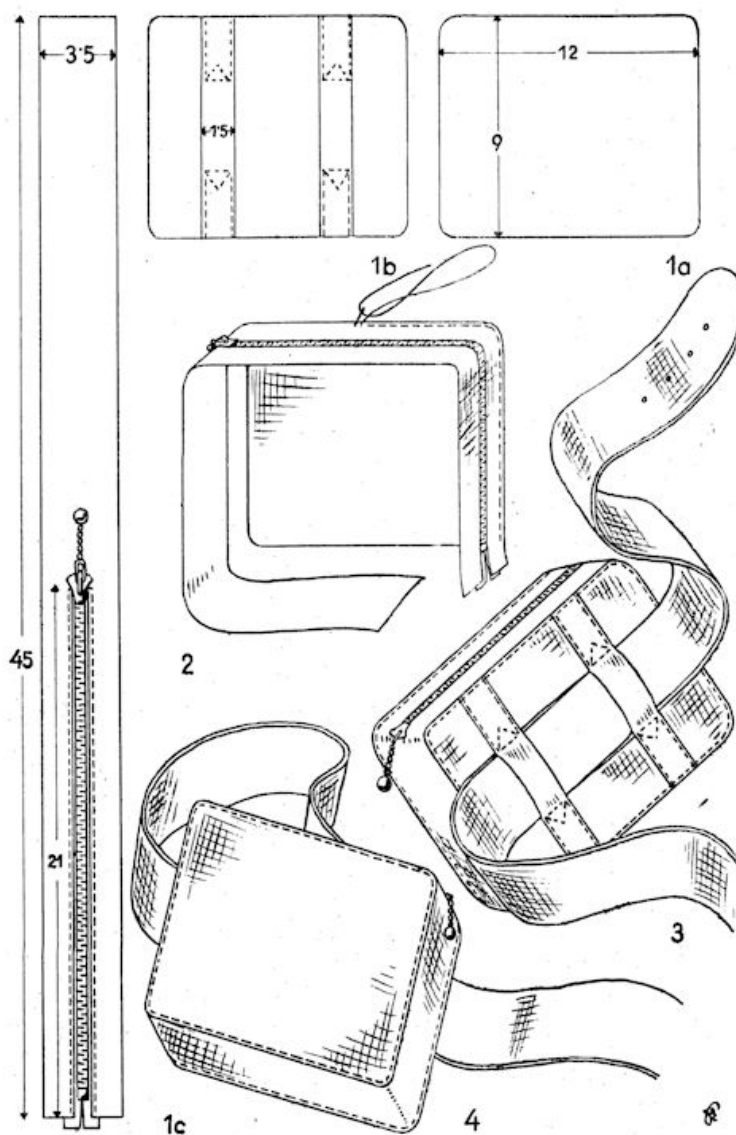
Het vergeven moet een gewetenszaak zijn, Professor Westphal zegt in zijn boek „Bidt aldus”, dat onze vergeving nooit mag zijn een schipperen met beginselen, het moet een daad van moed zijn en niet van een bewijs van zwakheid, een daad van heiligheid en niet van vermoeidheid, een afstand doen en niet een medeplichtig worden. De wereld die geheel in het booze ligt, vergeeft gemakkelijk wie haar vergeeft. Indien Jezus de wereld had geëxcuseerd dan zou de wereld het kruis niet hebben oppgericht”. — Matthew Henry, de groote Bijbelverklaarder, schrijft dat degenen die het gebed des Heeren bidden en niet vergeven, die tegen hen misdreven hebben, zichzelf vloeken want het is onze plicht.

Prof. Dr. Adolf Keller herinnert ons dat liefde zonder trouw niets is en dat echte trouw in beweging is. Zij vergezelt de wording en de wijziging van den ander. De ware trouw gaat met den ander zijn leven, zijn werk binnen, misschien zelfs zijn ontrouw. — Emma Lena heeft Matthis lief gehad, anders was ze zijn vrouw niet geworden, niemand heeft haar gedwongen, haar ouders waren er zelfs tegen gekant, nu verontschuldigt zij zich zelf door te zeggen: „Matthis de moordenaar is niet de man, waarmee ik ter bruiloft toog,” maar wie „ja” zegt voor het huwelijksaltaar weet, dat wij menschen nooit zonder nederlaag door het leven

gaan en dat de menschheid zonder God een verslagen leger is, dat op den terugtocht is en dat de besten onder ons met litteekens zijn bedekt en dat, wie bewaard is gebleven voor demonische daden, spreken kan van genade en bewaring. Niet voor niets leerde Christus ons het bidden: „Bewaar ons voor den Booze!”

Met Frua is het antwoord — „Nooit mag je een mensch wegwerpen” — en wat voor den mensch onmogelijk is, wordt door God mogelijk, maar met hen, voor wie het vergeven plicht is, moeten wij naast het onverbiddelijke ook de moeilijkheid van den eisch meevoelen.

Teekening Fricard

Ceintuurzakje

Dit is de uitkomst voor dames voor het opbergen van het legitimatiebewijs. Het valt niet altijd mee een tasch mee te nemen, bijv. op de fiets of op een wandeling: het ceintuurzakje (zooals het op afb. 3 en 4 geteekend is) kunt u gemakkelijk zelf maken. Van niet te dik, zacht leer, knipt men volgens de opgegeven maten (als men wil ook grooter, echter in dezelfde verhouding) de bovenkant (afb. 1a), achterzijde (precies zoo als de bovenkant). Op de achterzijde worden dadelijk twee lusjes genaaid, waardoor de ceintuur wordt getrokken (afb. 1b). Verder knipt men de zijkant (afb. 1c); in deze wordt de ritssluiting ingenaaid. Alle naden worden of met de hand of met de machine genaaid. Dan worden bovenkant en tussenstuk (afb. 2) aan elkaar gezet en de korte naad van het tussenstuk wordt gesloten. Dan wordt de achterzijde vastgenaaid en het taschje is gereed. Een voering is niet noodzakelijk.

Ons Theeuurtje door A. van Haagstraten-Schach

Er wordt in onze dagen, veel gepraat over groote gezinnen. Het voor en tegen wordt overwogen, er zijn weinig ouders of opvoeders tegen en toch de gezinnen blijven klein. Er zijn natuurlijk aan deze kwestie vele diepzinnige kanten, die zeker niet voor een blad geschikt zijn om te bespreken. Toch is het interessant om twee menschen over deze kwestie te hooren, ze schreven in het blaadje voor de huisvrouw: „Huishouding van nu”. Ten eerste is daar een moeder — ze zegt:

„Volgens mijn ervaringen ligt de oorzaak slechts zeer zelden in een gemakzuchtige levenshouding die dus af te keuren is. Doch gaat men oorzaken na, dan trekt allereerst de materiele kant van deze zaak de aandacht. In de huidige maatschappij heerscht een schijnbaar gebrek aan werk, waardoor de werkloosheid ontstaat, iets wat ouders hun kinderen willen besparen en terecht. Is het wonder dat zij liever twee of drie kinderen groot brengen met een zoo groot mogelijken kans op werk later, dan zes of meer met veel minder kansen op een goede toekomst?

Naast het werkloosheidsvraagstuk, dus ook de sociaal- en cultureel bevoorrechten, bestaat de financieele nood vaak voortvloeiende uit het eerste. Met een zeer laag inkomen is het werkelijk niet verantwoord een groot gezin in deze maatschappij groot te brengen.

Daarom zouden wen het eerder moeten betreuren dat zeer arme ouders zoowel in de stad als op het land vaak een veel te groot gezin hebben ten koste niet alleen van elk gezin afzonderlijk, maar in het bijzonder ook van de moeder dier kinderen, die door haar armoede zich geen hulp kan veroorlooven en dus verandert in een sloof of slavin, daar haar tijd of geld of rust ontbreekt voor andere, bijv. geestelijke behoeften.

Wie zou kunnen tegenspreken dat een groot gezin beter en prettiger is, in alle opzichten gunstiger voor het kind en de ouders, dan het kleine. Doch dit is slechts te propageeren wanneer er werk en plaats is voor ieder.

Dr. Berger schrijft als antwoord:

„De geachte inzendster, die ik dank moge zeggen voor haar gewaardeerde opmerkingen, roemt de waarden van het groote gezin. Moeten wij nu vanwege maatschappelijke euvels — armoede en werkeloosheid — afzien van deze

waarden? Of dienen wij niet, juist ook terwille van voornoemde waarden, ons met alle kracht tegen deze euvels te richten? Zoowel in verband hiermee als op zich zelf lijkt mij het belichten van het geestelijk waardevolle — het gezinsleven behoort tot de hoogste cultuurgoeederen der natie — in dezen tijd meer dan ooit plicht (niet een kwestie van propaganda).

In een prae-advies voor het nationaal congres voor geestelijke volksgezondheid in Mei 1940 te Amsterdam gehouden, schreef ik in verband met het vraagstuk, dat ons hier bezig houdt: „... Wil het groote gezin aan zijn roeping beantwoorden, dan dient er gestreefd te worden naar maatschappelijke hervormingen, waarin het groote gezin een erkenning van zijn waarde in behoorlijke levensmogelijkheden vindt”. Als het groote gezin voor de vorming der kinderen — dus voor de toekomst der natie — voor de ouders en voor de volksgemeenschap van groot belang is, zooals wij een vorig maal aan de hand van uitspraken van vele deskundigen van naam aangaven, dan ligt hier een taak voor de overheid. Een taak, die blijkens ervaringen, ook in het buitenland, in staat is een ongestoorde en ongerepte ontplooiing van een gezond en bloeiend gezinsleven te bevorderen.

De eenige voorzichtigheid met den term „finantieele nood” in verband met het groote gezin geboden is, geeft prof. J. H. Gunning Wzn. duidelijk aan „...wie om zich ziet in de maatschappij, moet echter al ras tot de overtuiging komen, dat woorden als armoede, bekrompen omstandigheden, gering inkomen en evengoed rijkdom en weelde, zeer relatieve begrippen aanduiden. De een doet zooveel meer met hetzelfde geld als de ander; het eene gezin leeft goed en zelfs ruim van hetzelfde geld, waarmee het andere, dat toch geheel in dezelfde omstandigheden verkeert, maar niet kan rondkomen; waar het laatste steeds schulden maakt, legt het eerste steeds over”. Het bestaan van werkelijke finantieele nood is hiermee natuurlijk allerminst ontkend.

Wat de gemakzuchtige levenshouding betreft, vele deskundigen van naam zoeken hier een van de groote oorzaken van het probleem, dat ons hier bezig houdt.

De afnemende gezinsgrootte was er al... tientallen jaren voor het verschijnsel der werkloos-

heid, zoodat deze moeilijk als de oorzaak ervan beschouwd worden, ook de finantieele omstandigheden spelen hier in vele gevallen geen rol, getuige omdat de afnemende gezinsgrootte zich het eerst vertoonde en nog steeds het sterkst vertoont bij de beter gesitueerden."

De kwestie is waarlijk niet eenvoudig gelijk niets meer eenvoudig is en er is na de groote oorlog van 1914 indertijd zoo'n interessant boek uitgekomen van Henry Bordeaux. Le mariage hier et aujourd' hui. Henry Bordeaux schrijft onder anderen ook over de groote families. In Frankrijk was het afnemend geboortecijfer een verontrustend teeken. De Staat loofde groote prijzen uit voor de groote gezinnen; zij die meer aan negen kinderen hadden kwamen in aanmerking voor een groote belooning. Hij ging in het land van Savoye de prijzen uitdeelen en hij vertelt van de bezoeken aan de gezinnen van twaalf, van veertien, van negen... gezinnen die in de bergen woonden en die er gekomen waren door doortastendheid en energie en zuinigheid. Want mijnheer! je moet ze opvoeden ook, zei een vader, opvoeden tot eerlijke menschen en een moeder vertelde dat het reken-sommetje bij alles, van zestien niet altijd gemakkelijk was geweest, doch ze waren maar wat trotsch op de kinderen en maar wat gelukkig met het troepje. Maar in de bergen en op het land beteekent elk kind een werkkracht meer, kleine kinderen zorgen daar al voor het vee en brengen de paarden naar de weide en hoeden de ganzen, of letten op een paar koeien, maar in de stad op de etage is dat heel wat anders.

Ik stam zelf uit een groot gezin en kan getuigen dat het een feestelijk opgroeien is, maar ook dat de ouders toen niet voor de helft van de moeilijkheden stonden waarmede men nu te kampen heeft. Ik geloof ook dat men nooit beter werk heeft gedaan in die richting dan de jonge vrouw op te voeden voor het gezonde moederschap en haar de kunst van het verzorgen van zuigelingen bij te brengen en ook de huishoudscholen hebben mooi werk verricht om goede huismoeders te kweken en verder zal ieder in zijn geweten verzekerd moeten zijn. Men kan onmogelijk voor elkaar beoordeelen en voor elkaar beslissingen nemen. Dat is iets tusschen den vader en de moeder van het gezin, intuschen is het aan de Staat om het groote gezin levensmogelijkheden te scheppen.

We werden ook bepaald door het verschijnen van de derde druk van het boek „Het antwoord" door Kitty de Josselin de Jong, bij het pro-

bleem dat er in behandeld wordt. De mensch die om de eene of andere reden afwijkt van het normale.

Mooi beschrijft schrijfster de strijd van het meisje met de hooge schouder. Boosaardige kinderen noemen het een bult. Veronica benijdt de kinderen die normaal zijn en lijdt zelfs onder de liefde van haar moeder, waarin zij een dosis medelijden vermoedt. Ze is de wanhoop nabij als ze in de spiegel kijkt. Als ze volwassen is, vindt ze rust in sociaal werk. Kinderen die men goed doet en zegent vragen er niet naar hoe de juffrouw er uitziet. Straks ontmoet ze Rudolf. Wien het leven de illusies heeft benomen en in haar „het kameraadje" zoekt. Veronica vindt het geluk als ze ook zijn vrouw wordt en in het witte huis omringd met de vele rozen woont, maar nu wreekt zich haar abnormaliteit. Haar jongentje wordt een week oud en sterft, het tweede kindje komt slechts onder operatief ingrijpen ter wereld, hetwelk bijna moeder en kind het leven kost. En dan komt er iets tusschen die twee, iets, dat geen woorden heeft en Veronica gaat in het rusthuis en Rudolf blijft met de zorgen van de fabriek met een huishoudster. Eindelijk vinden zij elkaar weer als Veronica het „alsof" uit haar leven wegdoet, en rustig bekijkt wat zij te geef heeft, en wat zij niet aankan. Een klein kindje zonder ouders wordt Veronica in de armen gelegd en ook Rudolf aanvaardt dit leven. Voor Veronica heeft het leven toch een taak, die het beste in haar zal opeischen.

We ontmoeten hetzelfde gegeven in „De mensch en de klokken" van Elisabeth Bergstrand-Poulsen. Daar is het Mataledan het vrouwtje dat een mismakkt gezicht had. Ze had het overdekt met blauw-roode brandlitteekens. De menschen schuwen haar van kindsheid af aan. Ze zijn bang voor haar; de geteekende Mataledan is anders dan Veronica. Ze is deemoedig en eenvoudig, aanvaardt van stonde af haar lot. Zij behoort niet onder de menschen. Vrijwillig neemt ze de smaad en de eenzaamheid op zich, en nu wordt ze tot een van die gezegende menschen, die zoo veel voor anderen kunnen zijn, omdat ze zooveel te geef hebben, en bij hen de zelfzucht en het „alsof-doen", geheel weg is. Er zijn van die geteekenden, van die uiterlijk leelijke menschen, wier leven een lichtende streep is geweest en die gelukkig zijn geworden in het dienen.

Het komt er maar op aan dat een mensch zoover komt dat hij „ja" zegt tegen God en de handen vouwt met de woorden op de lippen „Uw wil over mij". Maar vóór men zoover is, beteekent voor sommigen een lange weg.

Ons Theeuurtje *door A. van Haagstraten-Schach*

Hoe vaak overkomt het ons ouderen, wanneer wij onze verbazing over iets uitspreken, dat de jeugd ons toevoegt, „ja! maar u bent ook zoo hopeloos ouderwetsch”. Het is waar, dat wij misschien meer moeite hebben ons aan te passen dan de jeugd, maar het is ook waar dat er kostbaarheden bij ons veilig zijn, die een latere generatie weer met schade en schande zal moeten verwerven.

Waarom zou ik niet zonder hoed en handschoenen naar de kerk mogen gaan? zegt de jongste generatie, belachelijk om daar iets in te vinden.

Onbegrijpelijk zeker voor den mensch, die alle besef van de heiligheids Gods is kwijt geraakt, die met een hooghartig glimlachje spreekt over onzen lieven Heertje in den Hemel, en die nooit met ontzag de Openbaring van den apostel Johannes heeft gelezen.

Onbegrijpelijk voor den mensch, die zoo verzakelijkt en vermechaniseerd is, dat symboliek voor hem niet bestaat en „eerbied” iets is dat zijn vlakke ziel niet kent, behalve misschien voor een krachtbokser of voor een winnaar of winnares van het eene of andere record.

Men bespare zich de moeite om een grofbesnaard gemoed sereene en subtiele ontroeringen te beschrijven. Er zullen altijd kudde wezens zijn, die luid snaterend en snappend een kathedraal zullen betreden, waar de generatie van vorige eeuwen al de liefde van hun hart, al het kunnen van hun begaafdheid, al den eerbied van hun ziel, al het geld dat ze konden missen, heeft gegeven. Hoe heeft Aart van der Leeuw ons beschreven hoe ieder, die aan de kathedraal meebouwde, diep onder den indruk kwam van het heilige werk dat hij verrichtte.

In zijn schitterende beschrijving — hoe de kathedraal gebouwd werd, vertelt hij ons hoe Hieronymus 's morgens de goudstukken telt, die hij een dronken mensch heeft afhandig gemaakt en Abraham de beeldensnijder, die een vrek is, schrijft op een blad van de perkamenten foliant de rente bij van het geld dat hij een armen drommel zal afpersen. Hans Beiling ranselt zijn

vrouw af, omdat hij gemelijk gestemd is, dat hij in plaats van Meizon, door een kletterende stortbui op de ruiten wordt gewekt. Meester Philippus, de bouwheer, maakt een omweg om het meisje niet tegen te komen, dat hij bedrogen heeft, maar als zij op het marktvelde zijn gekomen, waar de stellages als kantwerk tegen den lichten hemel hangen en zij het schootsvel hebben voorgedaan, en als ze langs de ladders zijn omhoog geklommen, zoodat de gansche stad hun aan de voeten zinkt, dan voelen zij zich door de grootscheid van hun taak gezegend, zij verlangen naar goedheid, en hun geest heeft een droombeeld bevestigd.

De een grijpt blij zingend zijn kalkbad, een ander lacht bij den schal van zijn hamer en allen geven zij eindeloos meer van hun ijver, dan hun in klinkende munt wordt uitbetaald. Van een arbeider valt een beitel in stukken, Abraham de beeldensnijder reikt hem dadelijk de zijne toe. Metselaar Hans laat een steenen roos, welke opgebloeid is om het hart van Maria uit de handen glippen in de haast om een wankelende pilaster te steunen, die een zwakke makker alleen niet houden kan. En beneden onder een regen van zaagsel en mortel, is de bouwheer voor zijn teekenbord bezig met passer en duimstok en wat uit den streek van zijn stiften teer oprankt, is een zichtbaar geworden gebed.

Dag aan dag wint de domkerk aan schoonheid en gratie. En daarom groeien de klokketorens als een tros bloemen in de wolken op en maken de spitsbogen hun gebaar van verrukking en stralen de vensters als het oog van God, omdat het gezamenlijk werken aan dit ten hemel stijgend wonder bij allen een vonk uit de ziel heeft geslagen en zoo de kathedraal wordt opgetrokken door een broederschap van heiligen.

Menigeen onder de nieuwe generatie zal van deze beschrijving van Aart van der Leeuw niets begrijpen. Het ontgaat hun vlakheid ten eenenmale. Maar geen nood. Uitverkorenen en geselecteerden zullen er altijd blijven. Als E. R. de

Jong over de nieuwe jeugd schrijft, zegt hij... Ook onder de nieuwe jeugd die zakelijk, hard, sportief, praktisch en levensdriftig is, zullen er exemplaren zijn met den droom in het oog en een vreemd vuur in het hart. Zij zullen boven den dreunenden stap der colonnes hooren den morgenzang van de leeuwerik, die in hooger opdracht zingt, zoolang de aarde draait. Avondhemelen en pinksterweiden, een hut of een kathedraal, een onnoozele bloem of een vlucht, duiven zullen hen dieper verrukken dan alle motoren der wereld samen. Onder hen zullen zijn de van God beminden, die in een wereld van staal waar Nietzsche's nieuwe gebod van de hardheid van de daken gepredikt wordt, met hun gansche hart, gelooven in het woord van Jezus van Nazareth dat de zachtmoedigen de aarde zullen beërven. Menschen, die dezen Jezus belijden als Heer en Meester, die in druk en dreiging als bevrijden leven, omdat ze den dood getroost zijn en boven alle rumoer hooren aanzwellen „de klinkende bazuin van 't nieuw Jeruzalem”.

Altijd zullen er menschen blijven die diep in hun ziel den eerbied omdragen en de aanbidding in het hart en die de waarheid verstaan van

*Gods wagen boven 't luchtig zwerk
Zijn tien en tien maal duizend sterk.
Verdubbeld in getalen
Bij hen is Zijne majesteit
Een Sinai in heiligheid
Omringd van bliksemstralen.*

Natuurlijk bedoel ik niet dat een jeugddienst in een lokaal of in een van de nieuwerwetsche kerkjes, die meer op een vergaderzaal dan op een gebedshuis lijkt, bijzondere kleeding van de jongeren vraagt, maar wel dat zij zullen verstaan iets van den eerbied, iets van de liefde, iets van het ontzag, waarmede een kathedraal of kerk als zichtbaar geworden gebed tot stand kwam. Waarmede ouderen, die het leven in al zijn geledingen kennen, zich moeilijk mee vereenigen kunnen, is dat jonge menschen zich als *verloofden* gedragen en den volke verkondigen, dat het slechts een vriendschappelijke omgang is.

Wat wilt u, een kennis? een vriend?

Het is altijd de jonge vrouw in dezen die aan het kortste eindje trekt, menige jonge man heeft in verschillende plaatsen dat zekere soort kennissen, die hem een prettig tehuis en een familiaren toon van omgaan met een jong meisje verzekeren, terwijl er geen enkele binding van zijnentwege is.

Hij verdwijnt op zeker oogenblik, het meisje gaf haar vriendschap in de beste jaren van haar leven. Werd haar hart geraakt? Wie die het zeggen zal. Ongestraft speelt niemand met vuur.

De meisjes in dienstbetrekking nemen het voorbeeld aan hetgeen zij waarnemen in de huizen, waar zij dienen. Men vindt een jong mensch in de keuken.

Een verloofde heeft nu en dan toegang.

Neen! het is geen verloofde, zoo maar een kennis. De verontwaardiging is groot als „de kennis” niet de gelijke rechten ontvangt van den verloofde.

Menige huismoeder zucht onder al de nieuwerwetsche problemen, en men eindigt met de dagdienstbode of den man en vrouw in huis, omdat men geen verantwoording kan dragen van dingen die men niet kan overzien.

Waaraan wij ouderen nooit een duimbreed gronds moeten toegeven, is in het oogluikend toelaten van onbeschaafde en onhebbelijke manieren.

Laten wij eischen dat de omgangsvormen in acht worden genomen, een vriendelijk woord onder vier oogen kan in dezen wonderen doen. Van grijze haren neemt men het ten slotte aan, al stribbelt men oogenschijnlijk tegen. Goede manieren heeft een door God aangeraakt mensch als vanzelf, want wellevendheid, vriendelijkheid, voorkomendheid zijn planten, die op den akker der Godsvrucht groeien.

Wat mij het meest verwonderd heeft in het leven is, dat zooveel menschen nooit geleerd hebben — „dank u” — te zeggen. Jaar in jaar uit nemen zij weldaden van anderen aan, de man van zijn vrouw, de kinderen van hun ouders, verarmde gezinnen van hun familieleden — en het „dank u” — verstijft op hun lippen.

Thomas à Kempis zegt: Want de genade valt alleen aan den dankbaren ten deel, en aan den hoogmoedige wordt ontnomen wat aan den nederige pleegt te worden geschonken.

Ons Theeuurtje *door A. van Haagstraten-Schoch*

„Zullen we elkaar maar bij den naam noemen?” Meest valt bij zulk een vraag even een stilte in, voordat de ander antwoordt. Het is alsof de ziel zich even rekenschap geeft van hetgeen hij verliest en van hetgeen hij wint. Dat jonge menschen zonder nadenken elkaar dit voorrecht toekennen spreekt vanzelf. Als oudere menschen het doen verliezen ze iets en winnen ze iets. Het was in het eind van 1939 en het begin van 1940 en misschien vroeger nog, dat men in sommige kringen al heel spoedig, ook na weinig voorafgaand ontmoeten, elkaar dit voorstel deed.

Men is er van teruggekomen.

De hoofdsche eerbiedige vorm van omgaan maakt plaats voor de speelsche joviales, en na eenigen tijd bespeurt men pas hetgeen men mist en hetgeen men prijs gaf. Het is zoo iets alsof men het sleuteltje van zijn binnenhof heeft verloren, alsof daar op elk uur van den dag een nieuwsgierig oog kan binnengluren.

Met den naam komen als metgezellen het jij en jou en het binnendringen in het particuliere leven van den ander. Als men door zijn ambt boven anderen gesteld is en met hen moet omgaan in dienstverband is het bepaald een fout als men den familiaren toon aanhoudt en menige verhouding is daarop gestrand. Als men aan zielezorg doet, zal men veel meer moeite hebben om den diep geestelijken toon aan te slaan in het gesprek als men van het joviale moet overschakelen naar het ernstige.

Vijf eeuwen geleden schreef Thomas à Kempis: „Al de menschen moeten wij liefde toedragen, maar al te groote gemeenzaamheid met hen dient tot niets.”

In deze tijden is het voor ons van meer dan groote beteekenis dat men beheerscht en rustig en ingetogen zijn weg gaat en niet het hart op de tong heeft. Menigeen moet het nog leeren soms met schade en schande. Wie zijn remmen kwijt is, grijnst de afgrond tegen.

Dezer dagen las ik zoo iets moois. Ik behandel het op het theeuurtje, omdat ik hoop, dat men het zal willen doorgeven aan velen die in

verzoeking verkeerren.

Een man zit aan zijn schrijftafel. — Voor hem ligt een brief. Hij heeft dien gelezen met groote ontroering.

Iemand vraagt hem daarin of het Gods bedoeling kan zijn dat twee menschenlevens te gronde gaan en of het leven niets anders te geef zou hebben dan wonden, verminking, nederlagen en kruisiging op elk mogelijk gebied.

Het lijkt den ander zoo doelloos, zoo onvruchtbaar. Het is toch heel gewoon dat een mensch een klein weinig geluk op aarde zoekt.

Ja! denkt hij, dat is toch heel gewoon.

Hij wrijft telkens met de hand over zijn voorhoofd. — Boven op de slaapkamer ligt zijn dochttertje te slapen, met een glimlach op het lieve gezichtje en in de huiskamer zit zijn vrouw en heeft hem pas gevraagd of hij zoo ongeduldig was, omdat de tijden zoo boos waren.

De verzoeking staat in zijn mooisten vorm voor hem.

Hij zal moeten antwoorden.

Daar ziet hij ineens een beeld voor zich opdoemen.

Er zijn dingen die geen enkele man kan doen.

Niemand zal de vlag die hij draagt in de handen van den vijand overgeven. Als hij bezwijkt vandaag, dan sleurt hij het vaandel van Christus door het slijk. Met blijdschap zal de vijand het hem uit de handen rukken, eens beloofde hij trouw te zijn.

Kan ooit een vaandeldrager iemand meer in de oogen kijken, die de vlag aan den vijand overleverde?

Zou er niet groote vreugde zijn in het kamp van den vijand als hij kwam te vallen?

Hij schrijft het antwoord op, den brief bevat slechts een paar woorden.

Hij schrijft van de vlag die geen vaandeldrager ooit in den steek laat.

Probeer het te begrijpen... zoo eindigt hij.

Vele jaren later, als hij met een vreemde langs den weg loopt, hoort hij dezelfde zucht.

„Is het niet vreeselijk dat het leven niets

dan kruisiging en wonden en verminking te geef heeft en slechts opofferingen vraagt?"

Hij hoort zich zelf antwoorden — zoo gauw als van onzen kant de kruisiging in „offer" verandert is niets noodeloos meer en verandert het geheele leven van aspect.

Ik heb dit vooral met mijn eigen woorden weergegeven en misschien heelemaal niet precies, maar het gaat hier alleen om de hulp die de man ontving in zijn nood.

Menigeen zou niet aan de verzoeking te gronde zijn gegaan, als hij er bijtijds aan gedacht had dat hij de vaandeldrager van den Heer Jezus Christus was en dat een vaandeldrager wel sterven kan, maar niet de vlag aan den vijand reikt. Denken wij maar aan het wonder-schoone vers van Guido Gezelle als de verzoeking nadert.

*Het leven is een krijgsbanier
door goede en kwade dagen
gescheurd, gevlekt, ontvallen schier
kloekmoedig, voorwaarts dragen.*

*Men tuimelt wel, en wonden krijgt
men dikwijls, dicht en diepe,
't en vlucht geen weerbaar man, die strijdt —
of hem de dood beliepe!*

*Het leven is — geen vreed' alhier,
geen wapenstilstand vragen —
Het leven is: de kruisbanier
tot in Gods handen dragen.*

Soms worden van ons groote beslissingen gevraagd, die moed en doorzettingskracht vragen om ze aan te durven. Er is bijv. een gezin waar een grootmoeder onderdak vindt. Er zijn vele lieve grootmoeders, die men met vreugde in huis heeft. Deze was echter ondanks haar jaren lichtzinnig, ongodsdienstig, ijdel en praatziek. Ze had bepaald een verkeerden invloed op enkele harer kleindochters. De vader begreep dat hij in moest grijpen. Bijtijds zocht hij een goed onderdak voor zijn moeder, niet al te dicht bij zijn woonplaats.

De grootmoeder larmoyeerde, de kennissen spraken er schande van, moeder vond het wreed, de vader was echter met een goeden raadgever in zee gegaan, en heeft met het bijl-tje gewerkt.

Een goede raadgever is, voordat ingrijpende beslissingen genomen worden, gebiedend.

Men mankeert vaak den goeden kijk op de situatie, als men alleen met zich zelf te raden gaat. Onlangs vertelde mij nog iemand, dat hij tot een ander zeide: Help mij nu eens, en geef

mij raad. Zie ik den toestand verkeerd in of heb ik gelijk?

De aangesprokene luisterde rustig, en liet den vrager toen zien, waar en op welk punt hij van den goeden weg was afgeraakt, en waar hij begonnen was „scheef" te zien. Wij kijken ons vaak dood op een kwestie, terwijl het beter zou zijn als wij die konden negeeren. Heel wat moeilijkheden en verwickelingen herstellen zich van zelf, maar er zijn er ook die om korte metten en doortastendheid vragen. Er moet met het „bijl-tje" gewerkt worden ondanks veler tegenzin.

Er heeft zoo'n aardig stuk in „Het Kind" gestaan over de muzikaliteit van den Hollander en of het de moeite loont hem op te voeden tot de waardeering van goede muziek. — Met de muzische kunsten die van het geluid en de beweging weet een Hollander niet goed raad. De kunst der welsprekendheid was hier nimmer inheemsch, het karakter onzer volksdansen is stug en ruw, een tooneelschrijfkunst heeft hier nooit bestaan na de „duistere" middeleeuwen en de muzikale compositie is na Sweelinck's dood precies driehonderd jaar vergeten gebleven. Pijper eindigt zijn vonnis met: Dit geslacht zal het alfabet der muzikale ontroeringen niet meer leeren. Een nijver en bedachtzaam ras is in den regel niet muzikaal. Misschien is onze volgende generatie wat ongelijker, het zou ons muziekbegrip ten goede komen. Pijper heeft deze uitspraak wellicht een tiental jaren geleden gedaan en zou hij nu zijn meening misschien ietwat gewijzigd hebben.

Het is waarlijk geen weggegooid geld als we onze kinderen opvoeden tot muzikaliteit, als op middelbare scholen klassieke muziek met uitlegging voor de jeugd gegeven wordt, als volksconcerten gegeven worden. Het is de jeugd ontvankelijk maken voor het edele en goede, nobele, en verhevene en hun ziel open zetten voor het waarlijk schoone. Bovendien zijn er tekenen die wijzen op toename van muzikaliteit, de volkszang verbetert, en de kerkzang heeft aller aandacht en alleen de heele erge vastgeroeste in verstarde denkbeelden verbeelden zich dat een groot volume geluid, onoordeelkundig en verkeerd gebruikt, in Gods huis stichtend en eerbiedig is. De Jeugd ontwaakt ook op dit gebied, maar zij wacht er zich voor den zeer onmuzikalen drang om van het rythme der heele en halve noten een dreun te maken. God heeft recht ook in onze lofprijzing op het beste wat in ons is.

Ons Theeuurtje door A. van Haagstraten-Schach

Waar zullen we het over hebben op ons theeuurtje deze maand? Het zou doeltreffender zijn indien wij samen kwamen en onzen Bijbel opsloegen en samen baden. Want de onderwerpen verdringen zich, maar de meeste zijn niet geschikt of vruchtbaar en de problemen, die zich aan ons voordoen niet oplosbaar. Het heeft mij zoo getroffen dat Prof. Dr. Joh. de Groot, als hij voor de Indische luisteraars voor den microfoon spreekt, den honderd derden psalm heeft opgeslagen en hen bepaalt bij de woorden: Die u kroont met goedertierenheid en barmhartigheden. De weg, die voert naar God, naar het leven met Hem, naar den hemel der zeven vreugden, is de weg der verdrukking, maar die weg leidt tot den poort des lichts, zooals de weg van Golgotha leidt naar den weg der opstanding, omdat wij slechts door verdrukking en nood gehoorzaamheid en geloof leeren, en zodoende mogen ingaan in Gods Koninkrijk. Wij leeren verstaan dat de doornen dezer Christenkroon louter Genade en Barmhartigheid Gods zijn. Zoo willen ook wij onze besprekingen voeren in het licht van Gods genade en barmhartigheid."

We staan in het begin van den winter, er is geen huismoeder die niet voor allerlei moeilijke beslissingen staat en de onaandoenlijkheid van den smid, die geen kachelpijpen heeft, of de kolenbaas die geen geschikte kolen voor onze kachel heeft, treft ons misschien het meest al weten we dat elke leverancier op zijn minst honderd menschen per dag moet afschepen en teleurstellen en dat hij, als hij zijn hart niet panstert tegen onzen aanhoudende druk op zijn goedwilligheid en medeleven, niet zou kunnen uithouden. Een oude dame met wit haar, die mij juist een bezoek bracht, is van de garde van de heldhaftige levenshouding en bindt anderen een riem onder 't hart. „Och kom!” zegt ze, „u zoudt niet zonder een kachel in uw slaapkamer kunnen slapen? dat verbeeldt u zich maar. Wat deden onze voorouders? die sliepen toch ook in de koude. Ik heb verleden jaar den geheelen winter in de koude geslapen, en ik heb er niets van gehad”. Wat ook een moeilijkheid voor vele huismoeders is, dat is het late uur, waarop haar mannen 'smiddags thuis komen. Ze zijn forens of ze hebben late kantooruren of vergaderingen die lang duren, de maaltijd kan pas om half-

zeven beginnen en de gediensdigen zijn laat klaar met de vaat, hetgeen haar verdriet en haar den anders zoo goeden dienst doet opzeggen en menige huisvrouw in grooten ongelegenheid brengt. Om den heer des huizes alleen te laten na-eten, is een maatregel waartoe de huisvrouw maar al te ongaarne zou overgaan, want het gezamenlijk maaltijden laat men niet graag na. De oplossing zou misschien zijn de vaat den volgenden morgen te wasschen en alleen het zilver dadelijk.

Ik heb groote bewondering voor vele jonge vrouwen en meisjes uit de ontwikkelde kringen, die halve en drie kwart dagen uit helpen gaan in de gezinnen en zoo hun eigen geld verdienen.

„Van half acht tot half een”, antwoordde mij een vroegere lyceïste vroolijk, en soms ga ik nog 'smiddags — fijn om je eigen geld te verdienen, en een jonge dame die van een zit-slaapkamer haar eigen intérieurtje maakte, gaat zielsgelukkig elken morgen naar haar werkhuis, en kookt als ze terug komt haar eigen potje en strijkt Zaterdags de verdiensten op, die ze met eerlijk handenwerk verdiende — en 's Zondags is ze prettig vrij en houdt vriendschapsbanden aan. Ik heb groote bewondering voor velen onder onze jeugd, die weten van aanpakken en doorvechten.

Langzamerhand zal het geslacht van de menschen, die nooit iets anders gedaan hebben dan hun schoenen afdragen, uitsterven en het flinke, stoere, dat levensdurf en levens„grit” heeft, zal overblijven.

Prof. Dr. Waterink heeft een boekje geschreven over moeilijke kinderen, Kampen, J. H. Kok N.V. Het is een zeer vertroostend helpend boekje en menige vader en moeder zal het een riem onder het hart binden. Er komt altijd een vraag op in het hart als men van kinderen van brave eerbare ouders zoo heel anders ziet opgroeien dan het voorgeslacht. Het zit hem toch niet in de opvoeding, en het zit hem toch niet in de omgeving. Zoo even tikken een paar kleine meisjes met de klopper op de deur en vragen beleefd „mogen we eikels komen zoeken in uw tuin”? en als ze een mandje verzameld hebben, kloppen ze nogmaals en roepen als in koor „welbedankt” en je hebt andere kinderen: van even ernstige ouders, die hun kinderen zeker geen mindere

opvoeding geven en deze halen brutaal de appels onder de boomen weg en als men tikt tegen de ruiten, laten ze de klopper nog eens goed op en neer gaan en krassen met potlood op je deur. Men moet dit alles met zekere humor in 't hart verdragen, maar men voelt toch hoe in 't ouderhart pijn en ontsteltenis moet zijn als een kind van je heel anders handelt dan je ze voorgaat.

Telkens worden wij huisvrouwen er aan herinnerd om toch de onnoodige „ballast” uit ons leven weg te doen. Zeker, het is een veelzeggend spreekwoord, die wat bewaart die heelt wat, maar telkens komt men bij sterigevalen weer tot de conclusie wat voor moeite men den overlevenden aandoet als men krampachtig alles bewaart. We mogen de zolders niet meer vol hebben, maar niettegenstaande het gebod, zijn vele zolders nog pakhuizen van oude meubelen, die niet meer gebruikt, nutteloos staan te verouderen.

Prof. Keller schreef eens — „Weg met het oude huisraad dat haast vuuris geworden is, weg met spuisterijen die nutteloos in 't rond staan, smakeloze dingen van tientallen jaren geleden, vandaan van de markt der ijdelheid, al datgene dat misschien aan een opkoopster gedenkwaardig en merkwaardig voorgekomen zou zijn. Daarvoor is in de nieuwe levenssteer geen plaats meer.”

Het is merkwaardig hoe sober de jeugd zich inricht en hoe bang men is voor te volle kamers.

Meer en meer is het motto — weinig meubels, maar wat men heet mooi en artistiek van vorm.

Nu is over dat mooi en artistiek de opinie zeer verschillend, en wij die het „antiek” liefhebben voelen niets voor den kalen koelen nuchteren eenvoud van het moderne, maar praktisch en geschikt voor de nieuwe levenssteer is het zeker.

Bij al hetgeen de aanstaande huisvrouwen en meisjes leeren is m.i. niets zoo noodig als een cursus voor reparatie. Ik erger me altijd hoe men voor betrekkelijk kleine euvels een werkman moet laten komen, b.v. voor het ontstoppen van waterleidingen, dat de huisvrouw als zij het weet, kan klaar spelen met een fietspomp — het repareren van schakelaars en stopcontacten van de electriciteit, dat dikwijls als men het geleerd heeft zoo gemakkelijk te verhelpen is — het inschuiven van een inzetslang in de tuinslang, het verhelpen van klemmende deuren, het repareren van sloten, het ophangen van gordijnen, het plaatsen van roeden. Al deze dingen kunnen tegenwoordig geleerd en de ouderwetsche huis-

vrouwen zijn danig jaloersch van de redzaamheid van vele jongeren.

Niet genoeg kunnen wij elkaar vermanen niet alle leed en allen nood en alle ellende maar te willen dragen. We kunnen onmogelijk alles tegelijk op onze rug torschen. Wel kunnen we in het gebed de velen gedenken die geroepen worden voor ons allen op te komen, vaak met de inzet van hun gezondheid, zoo het niet is met hun leven.

— „Er bestaat een hygiëne der ziel, evengoed als een hygiëne van het lichaam — tot die van de ziel is een der wetten die van de blijdschap. In dat verlangen zit een diepere levenswijsheid. Een klein beetje vreugde over een bloem, over een vriendelijk woord, een zielvollen blik, een stevigen handdruk — om niet te spreken van de vreugde die liefhebben beteekent. Men kan een bijzonder talent hebben om zich te ergeren, en zoo kan men ook een talent bezitten om zich te verheugen. Het talent tot blijdschap verzorgen en bevorderen ook in de opvoeding — is een van de belangrijkste voorschriften voor de gezondheid der ziel.*)

*) Prof. Adolf Keller.

DE WEG DER WAARHEID

Een Bloemlezing uit het werk van *Gerhard Tersteegen* met een woord vooraf van Prof. Dr. W. J. Aalders bewerkt en vertaald door Roel Houwink 222 bladz.
U vindt hierin ook *Op de Vreemdelingsreis*.

*Zij zal ons niet berouwen;
De keus van 't smalle pad;
Wij kennen den Getrouwe;
Die ons heeft lief gehad.*

Prof. Aalders zegt in zijn voorwoord o.a.:
Te midden van de vele geluiden van onze tijd verdient deze stille stem gehoor, die vermag innerlijk te ontroeren en diepe echo's te verwekken, van verlangen naar God en van heimwee naar de eeuwigheid.

Wij kunnen dit keurige boekje dat bij uitgaaf f 2.— ingen. en f 2.90 gebonden kost, thans tijdelijk aanbieden voor f 0.75 ingen. en f 1.50 gebonden.

Men bestelle omgaand, de voorraad tegen dezen prijs is niet groot.

H. A. VAN BOTTENBURG N.V.
Afd. Boekhandel
Prinsengracht 493 - Amsterdam